

PREMSA
CORONA

flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Desembre del 2005 * núm. 332

Els col·laboradors habituals de Flor de Card esperen que hàgiu passat unes bones festes, i confien en que l'any 2006 que acabam de començar us porti salut i solidaritat amb tots els que no disposen dels mínims mitjans per sobreviure. Molts d'anys!

Can Duai

Carreteres

Amb la inauguració de la variant de Sant Llorenç s'ha aconseguit una antiga aspiració llorencina: que les carreteres generals no passin pel casc urbà, a fi d'evitar els nombrosos accidents -molts d'ells mortals- que al llarg dels anys s'hi han anat succeint. És una millora que cal aplaudir sense reserves, encara que alguns afectats per les expropiacions s'hagin sentit perjudicats, tot i els bons preus que els han pagat pels terrenys, superiors als de mercat.

Així i tot, emperò, encara són molts els cotxes que no prenen la nova via per creuar el poble, sobretot els que vénen de la banda d'Artà, perquè els és més ràpid continuar per la vella que haver de voltar per la *ruta de les rotondes*; som del parer que s'hauria de cercar una solució al respecte.

I aquesta solució passa per posar traves a la circulació, sigui donant preferència als carrers transversals i posant estops a la carretera de Son Servera i al carrer Mossèn Galmés, sigui sembrant arbres i deixant-hi aparcar, la qual cosa, a més d'embellir els carrers, solucionaria una mica la saturació que pateix el centre del poble en relació als aparcaments. Els cotxes que habitualment creuen el poble només agafaran la variant si els resulta més pràctic i no cal donar-li més voltes.

Pareix esser que el Consell de Mallorca ja ha redenominat les dues carreteres, donant preferència a la nova variant, però encara no ha cedit el domini de les antigues a l'Ajuntament de Sant Llorenç, i no ho ha fet perquè no l'hi han demanat. Per realitzar algun tipus d'intervenció a les carreteres -aparcaments, semàfors, passos de vianants, arbres...- l'Ajuntament només té dos camins: o cada vegada elabora un projecte i demana autorització al Consell o sol·licita un canvi definitiu del domini. En vista que d'ara en endavant seran dos carrers més del poble, consideram que s'hauria de decantar per la segona opció.

Finalment, som dels qui pensen que les sortides de les rotondes de Manacor i Son Carrió cap a Sant Llorenç són massa tancades i probablement provocaran més d'un accident. Sembla mentida que els tècnics no hagin tengut en compte que els camions i els autocars forçosament han d'invadir el carril contrari en aquests indrets, i no en parlem si s'arriba a fer el polígon industrial, que el trànsit encara serà més dens. Cal cercar-hi una solució abans d'haver de llamentat alguna desgràcia.

El tren

Només dos mots per comentar un rumor del qual s'han fet ressò alguns diaris: sembla esser que alguns polítics de Manacor estan fent pressions per a què la línia de tren des de Manacor fins a Cala Rajada passi per la zona costanera -Portocristo, s'Illot, sa Coma, Cala Millor-, i deixi sense servei les estacions de Sant Llorenç i Son Carrió. No sabem si només es tracta d'un globus sonda, però ho hem llegit a dos diaris.

No estam en contra de què es creï una nova línia turística, sempre que això no suposi la desaparició de la tradicional, ja que tot el que sigui fomentar el transport comunitari ens sembla bé pel que suposa de descongestió de les carreteres i estalvi d'energia. Però de cap manera s'ha de consentir que els nostres pobles de l'interior es quedin sense tren, per la qual cosa convendria que els polítics començassin a fer passes, no fos cosa que quan se'n volguessin tèmper ja no hi fossin a temps.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Correu electrònic: flordecard@wanadoo.es

Telèfon: 971 569119

Publicitat: Ignasi Umbert: 670 355462

Desembre del 2005.

Número 332

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

Ignasi Umbert

Col·laboren

Josep Cortès	Can Duai	Portada
	Espipellades	3
	Batec	7
	Índex del 2005	16
	Tal dia com avui	23
Galmés/Port	Pocafarina II	4
Antònia Galmés	Molí d'en Bou	5
Guillem Port	Entrevista virtual	6
	El bot de la llebre	14
	La vella quartilla	15
Pau Quina	Més enllà del batiport	8
Ignasi Umbert	El tren	9
Pedro Galmés	Felicitació	10
Felip Forteza	Felipades	10
Sa Màniga	Exposició	10
Nicolau/Simonet	Demografia	11
Cecili Buele	Llengua	12
PSM	Estatut	13
Ramon Rosselló	Història	19
Margalida Fiol	Pàgina infantil	20
	El conte d'Andersen	21
Crom el Nòrdic	Filosofia	22
Miquel Jordà	E.L.A.	24
Joan Roig	Tertúlia de cafè	25
Francesc Umbert	Meteorologia 2005	26
	El temps	27
Tomàs Martínez	Som el que menjem	28
Bàrbara Mesquida	Poesia	28
Isabel Nicolau	Comptabilitat	
	Distribució	

Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

Es diari El Mundo jura i perjura que Unió Mallorquina només dóna subvencions des Consell an es des seu partit, siguin caçadors, cavallistes, foravilers...

Ets ajuntaments que no són d'es Pepé asseguren que es Govern aboca molts més doblers an es pobles on comanden es seus que no an ets altres.

Jo, com que no m'agrada fer contrari, crec que lo seu és donar-los sa raó a tots dos, tanmateix, què hem d'anar a mirar prim amb tants d'anys de no veure'hi?

M'han contat que quan inauguraren sa desviació de sa carretera de Sant Llorenç havien muntat una carpa per fer-hi es refresc, que ja se sap que an es polítics els agrada molt refrescar a cobri, però que una ventada de tramuntana se n'havia duit qualque bocí allà deçà son Manxo.

Però no passeu pena: l'endemà ja n'hi havien posada una altra, que amb segons què no frissen gaire, però amb lo de fer-se fotografies inaugurant carreteres se peguen amb sos talons p'es cul.

Per cert, que s'antic pont d'es tren, una de ses obres més ben fetes d'es poble, amb sa reforma, segons es meu gust, ha quedat com una tafarra.

Si haguessin fet es pont nou un poc més enfora i haguessin deixat es vell així com estava s'efecte no hauria estat tan desastrós, però d'aquesta manera li han destrossat tota sa perspectiva i sa imatge que tenia, amb aquells buits que li han deixat damunt i p'es costats. No pareix una obra pensada per uns experts.

He llegit p'es diaris que es manacorins s'havien mobilitzat per aconseguir que se torni obrir es camí des Fangar i altres que es propietaris havien tancat, encara que segons es catàleg fossin públics. Per sa banda d'Escorca també hi ha hagut gent que ha fet passes perquè havien fet una paret ben enmig d'es camí Vell de Lluc.

No vos pareix que comença a ser hora que es llorencins mos espavilem i comencem a exigir es dret de pas p'es camins que són públics i estan tancats? Perquè he sentit dir que per ses Talàies i per s'Arboçar han de botar barreres si volen passar...

Continuant amb s'altra espipellada, si haguéssim de fer una llista amb sos col·lectius més mentiders de tots, crec que es primer lloc l'ocuparien es polítics, desplaçant es que fins fa poc havien bravejat de ser es primers: es diaris, que sa gent ja coneixia com "es mentiders".

An aquests elements només els importa guanyar vots i desprestigiari es contraris, per poder seguir comandant si governen o per fotre fora ets altres si estan a s'oposició, i no estan gens empegueïts d'amollar una barbaritat darrere una altra per aconseguir lo que cerquen. Llevat d'excepcions, molts d'ells són uns mentiders i pocavergonyes. I això que n'hi ha una bona grapada que són de missa, processó i cops p'es pits!

Pareix esser que hi ha un jutge que investiga a veure si es Partit Popular va gastar doblers públics per aconseguir que donassin sa Medalla d'Or des Congrès d'ets Estats Units a n'Aznar.

Si resulta que és ver, afegit a què pràcticament no hi havia congressistes, sinó que havien posat gent només per fer mamballetes, haurem de reconèixer que *mi hombre* va fer un paper més aviat magre. No és ver?

Si, ara que els han totat sa majoria d'es premis de sa loteria de Nadal, per una d'aquelles coses que adesiara passen resultava que s'aprovàs s'Estatut d'Autonomia de Catalunya, s'OPA de Gas Natural sobre Endesa arribàs a bon port i la Caixa n'agafàs es maneig i el Barça guanyàs sa lliga amb molt avantatge sobre el Madrid, qui vos pareix que s'emprenyaria més, en Rajoy, n'Ibarra, en Jiménez Losantos, en Bono, n'Aznar, en Zaplana, en Florentino Pérez o n'Acebes?

Crec que se destaparien tantes botelles de cava que anul·larien ses que no s'han venut per mor des boicot an es productes catalans.

No, i de ses quatre ja n'hi ha una de segura!

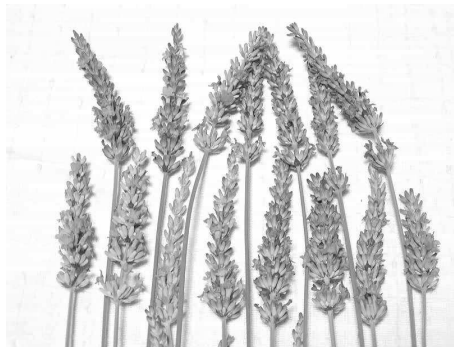
Pocafarina II

Aquest mes hem tengut la segona entrevista amb l'amo Antoni Serra, com ja anunciàrem el mes passat, ja que ens va quedar un tema pendent, que molta gent de Sant Llorenç recorda: el lavandín -conegut popularment com "essència" i els bergamoters de Pocafarina.

El lavandín o espígol és una planta arbustiva o herbàcia de full variable, inflorescències amb espigues de flors blaves o violàcies i fruit amb núcula. (Comprèn unes 25 espècies que creixen des de les regions mediterrànies fins a la India). Família Laviades.

A Pocafarina sembraren unes quantes quarterades d'aquesta espècie, que se sembla per esqueixos des de finals de febrer fins a principis de març. Aquesta planta necessita abonament i poca aigua (li basta l'aigua de la pluja). La producció era en el mes d'agost i la recollida era difícil, ja que se segava amb una falç grossa sense dents i requeria ser esmolada contínuament degut al fàcil desgast. L'amo Antoni segueix contant que aquesta planta feia d'uns 40 a 50 centímetres d'alçada i una

vegada segada se'n feien rams grossos o feixos i es col·locaven dins un camió per a dur a destil·lar.

El senyor de Pocafarina -ja ho contàrem el mes passat- tenia altres finques grosses, a les quals també s'hi conreava el lavandín, i tota la collita d'aquestes finques, inclosa la de Pocafarina es traslladava a Can Xorrigo, on hi tenien muntades les destil·leries.

Aquestes consistien en una gran caldera on l'aigua s'hi feia bullir i el vapor que en sortia arrastrava les essències de les herbes. Aquests olis essencials es venien a les fàbriques de perfums per elaborar colònies. Les plantes de lavandín duraven uns 12 anys sembrades, una vegada arrabassades es tornava a repetir el cicle. Quan la mà d'obra es va encariar, la recol·lecció es va acabar.

Després d'haver acabat amb el conreu del lavandín, es va decidir sembrar aquestes quarterades de bergamoters.

Bergamoter. Arbre de la família de les rutàcies. (*Citrus aurantium* ssp. bergamia), originari de l'Àsia tropical, de flors petites i de fruits àcids, globuloses o piriformes, llisos i de color groc pàl·lid, les bergamotes.

És paregut a un taronger, de fruit anomenat bergamota, del qual se n'extreu una essència d'olor molt agradable que s'empra en perfumeria. Se'n plantaren 5800, l'essència de les quals s'extreu exprimint en fred el fruit, i constitueix una de les bases de les aigües de colònia per la seva frescura i el seu delicat perfum.

El bergamoter necessita terra rica amb minerals, sobretot calci i regadiu els primers anys de vida de la planta. La recol·lecció del fruit es feia durant els mesos de març i abril, i l'essència es troba en unes vessícules de la pell del fruit. Per a l'extracció d'aquesta essència es posaven els fruits en un recipient centrífugador que a les parets tenia unes petites agulles i quan es centrifugaven els fruits es rompien les vesícules. S'hi injectava aigua i quan sortia l'essència, que era oliosa, surava sobre l'aigua i sortia per una petita canyeria. La recollien i era enviada a les fàbriques de

perfum. Dels residus del fruit se va intentar fer-ne confitura, però no fou rentable degut a un elevat grau d'amargor.

Aquests arbres varen ésser cultivats durant molts d'anys, n'hi va haver que cresqueren molt i d'altres que varen morir. Els que quedaren es varen podar i feren empelts de moltes varietats de tarongers. Avui en dia encara podem trobar d'aquests tarongers a Pocafarina, ja que els segueixen cuidant i encara fruiten.

La família Serra Payeras es va jubilar a Pocafarina entre els anys 1969 i 1970 i varen anar a viure a Manacor. La filla es va casar amb un manacorí i l'amo Antoni amb una serverina; avui viu a Son Servera amb els seus fills.

Una altra vegada donam les gràcies a l'amo Antoni per aquestes contarelles i els desitjam salut per a molts d'anys.

Antònia Galmés i Aina Pont

Relació de vetlades

Antònia Galmés

Maig 2000
Sopar entre els organitzadors

Juliol 2000
Antoni Tarabini
(Sociòleg)
Turisme

Octubre 2000
Jaume Santandreu i Sureda
(Capellà obrer)
Marginació

Novembre 2000
Carmel Bonnin
(President de Justícia i Pau)
Problemàtica de la immigració

Gener 2001
Tomeu Matamalas i Pep Alba
(Músics)
Vetlada musical

Març 2001
Víctor Andreu
Art i Humanitats

Maig 2001
Jacint Planas i Santmartí
(Periodista)
El món de la premsa

Juliol 2001
Felip Ramis Garcia
(Metge)
Medicina alternativa

Agost 2001
Joan Domenge Mesquida
(Professor d'Història de l'Art a la UB)
Art

Novembre 2001
Rafael Moreno Muñoz

(Professor Sociologia a la U. Granada)
Relacions entre Occident i l'Islam

Gener 2002
Rafel Duran
Teatre

Abril 2002
Antoni Riera Font
(Doctor i professor d'Economia a la UIB)
Actualitat econòmica a la nostra illa i la seva convivència amb el medi ambient

Juny 2002
Pere Oller
(President d'ARCA)
Protecció legal del patrimoni cultural

Agost 2002
Albert Plans
(Guionista de TV3)
Com es fa la sèrie "Plats bruts"

Novembre 2002
Josep Melià Ques
(Conseller d'Ordenació del territori)
Model territorial de les Illes Balears

Gener 2003
Jaume Servera Nicolau
(Doctor en Geografia)
Diagnòstic mediambiental

Març 2003
Zohra Laaroussi Elkati
(Mediadora intercultural a Manacor)
Relació amb la població musulmana

Maig 2003
Els caps de llista
La immigració

Juliol 2003
Guillem Sansó i Manolo Muntaner
(Músics)
Vetlada musical

Setembre 2003
Ramón Más Sansó (Pisca)
(Professor d'Informàtica a la UIB)
Internet i les noves tecnologies

Novembre 2003
Joana Maria Palou

(Directora del Museu de Mallorca)
Els museus avui

Gener 2004
Maria Duran
(Advocada)
Violència de gènere contra la dona

Març 2004
Antoni Riera Melis (Xaret)
(Catedràtic d'Història medieval a la UB)
Literatura gastronòmica de l'edat mitjana a l'època moderna

Maig 2004
Fundació Campaner
Vetlada solidària a ses Sitges a benefici del noma

Juliol 2004
Damià Pons i Pons
(Doctor en Filologia catalana i professor a la UIB)
Educació i Cultura

Setembre 2004
Montserrat Pons i Boscana
(Apotecari)
Les figueres i les figues

Gener 2005
Jaume Garau
(Economista)
Eleccions Europees

Març 2005
Pep Mates
(Periodista)
Periodisme d'investigació

Maig 2005
Damià Timoner
(Músic)
Vetlada musical

Juliol 2005
Pere Josep Santandreu
Filòleg
Teatre antic a Mallorca

Octubre 2005
Lluís Nuñez
(Enginyer agrònom)
El món de les papallones

Luis Núñez, enginyer tècnic forestal i agrícola

Guillem Pont

Dades biogràfiques

Luis Núñez és una persona a qui li agrada la naturalesa. Es funcionari del Govern Balear i Enginyer tècnic forestal i Enginyer tècnic agrícola.

La seva especialitat és la sanitat forestal. Bona part del seu temps professional l'ha dedicat a la lluita per erradicar les "bosses" dels pins.

Entre altres coses és autor del "Quaderns de natura" titulat "El banyarriquer. L'insecte perforador que ataca els alzinars" i coautor dels següents: "Els perforadors dels pins" i "La processionària del pi. L'insecte defoliador dels pinars autòctons"

Respostes

-Quin és el cicle vital de les papallones, Lluís?

Les papallones tenen dues fases ben diferenciades (com la majoria dels insectes): una fase larvària (l'eruga que menja fulles) i una adulta que és la papallona (diürna) o arna (nocturna); entre ambdues hi ha un procés de metamorfosi (la crisàlida).

-On neix l'afecció? Per què creus que t'agraden aquests animals?

L'afecció neix de petit, de nin, d'observar la natura, els colors dels insectes, els arbres, etc. i poc a poc vas coneixent més i més i... això és fascinant... i cada vegada t'adones que no saps res i vols aprendre més i més i... cada papallona és diferent de colors, de tamany, d'habitat, de plantes que mengen, de localitats (hi ha variació entre les papallones d'un lloc a un altre) i surts de camp, d'excursió, d'expedició a llocs diferents, alguns molt llunyans de casa teva..., i cada vegada es més intens. Sabies que hi ha simbiosis entre formigues i erugues, les formigues se'n cuiden de les erugues i fins i tot les se'n duen al seu formiguer, per cuidar-les, a canvi d'alguna goteta de "sucre", que segrega l'eruga per unes glàndules especialitzades?, a que resulta interessant?

-Per què aquests animals porten, al llarg

de la història, una certa aura de misteri? (caçadors de papallones a llibres i films, escarabats com a animals sagrats...)

Jo crec que deu ser perquè "som" gent una mica diferent, som aventurers, fem coses diferents a veure la televisió o anar al futbol. No conec cap entomòleg a qui li agradi el futbol (i per això, a lo millor tenim més temps pe dedicar-nos a aquestes coses).

-En general hi ha certa desconexió d'aquest món: Contau-nos l'evolució d'una vida per fases com la de la processionària del pi. Quantes fases hi ha i quin temps dura cada fase?

El desconexament acostuma a ser total, fins i tot per aquells que de petits varen tenir "cucs de seda" i que varen veure com l'eruga menjava les fulles de morera i després feia un "capullo", del qual en sortia un arna ("polilla" o papallona).

A la meua veïna li vaig contar que me dedicava a tractar les plagues forestals i me va dir que només hi havia la processionària, com si no hi hagués més plagues.

Per exemple. La processionària del pi, és un insecte lepidòpter, (eruga-papallona) que la gent, en general, coneix només quan baixa dels arbres i fa les processons, i per que "pica", sinó segurament ni la coneixerien.

En principi la papallona surt de la terra

(sí, de la terra, del sòl) on s'enterra l'eruga i fa la crisàlida. Roman enterrada des de febrer fins a l'agost, que és quan surt la papallona (viu dos o tres dies), i el seu objectiu és copular (mascle i femella) i posar ous. Aquests ous s'obren als quaranta dies (setembre-octubre) i en surten erugues molt petites que van canviant la "pell", per altra més grossa. A això ho fan quatre vegades i es coneixen com:

L1, des de que neixen fins a 8 dies; L2, dels 8 als 12 dies; L3, d'un nombre de dies variable, depèn de la temperatura; L4, que també depèn del fred; L5 ... fins que s'enterren en el mes de febrer. El problema del control d'aquesta plaga és que se pot quedar enterrada un, dos o més anys. Si el sol és molt sec no poden sortir. Neixen o surten quan la terra és blana o molla per una ploguda o tempesta d'estiu. Si no és així esperen l'any següent.

-Aquí, quantes papallones diferents es poden veure en un any?

Les papallones diürnes són molt poques espècies (36 a Balears), nocturnes, encara no ho sabem amb certesa, però unes mil aproximadament.

Per això, en aquests moments, estem fent un inventari de papallones nocturnes a pinars, mitjançant captures sistemàtiques, amb la col·laboració dels agents de medi ambient i de científics super especialitzats.

-Això és molt o poc?

Realment són poques espècies, potser degut al fet de la insularitat

-Quina incidència tenen aquests "bitxos" en l'equilibri ecològic? Què passaria si desapareguessin?

Les papallones són fonamentals a l'ecosistema: polinitzen les flors de les plantes (encara que les abelles guanyen amb efectivitat) mengen plantes, normalment no tota la planta, vull dir que la sol controlar però no matar, i l'eruga que realment serveix, menys.

Consider que s'ha de fer control integral de les plagues, mitjançant els enemics naturals de les plagues i que ells matei-

assessorats per tècnics especialitzats.

-Quines mesures considereu que s'haurien d'aplicar?

Al que s'ha assenyalat cal afegir que Adena, fa anys va començar el projecte "Mariposa", però realment el que s'ha de protegir no és l'insecte sinó l'ecosistema on viu i això se'ns escapa de les

xos se controlin entre si i, quan sigui necessari, si no queda altra remei, usar els productes químics, però amb seny,

mans, hi ha interessos de multinacionals, de certs païssos, de...

-Quines preguntes que no hem fetes,

voldríeu que us fessin?

Milers de preguntes, és un món que no s'acaba mai, però tampoc no es tracta d'avorrir.

Voldria assenyalar que, avui en dia es poden fer col·leccions de fotografies, però col·leccions naturals solament les científiques, encara que hem de reconèixer que tots hem començant agafant bitxos i en conèixer-los els hem començat a estimar.

Al que li agradi i vulgui coneixer més, que s'animi i miri documentals, llegeixi llibres, ens demani consell, miri per internet, surti al camp... que obri els ulls, aprengui de la natura, que resulta una font meravellosa.

Batec

Josep Cortès

VARIANT

Amb una ventada que el dia anterior havia desmuntat la carpa que s'havia instal·lat a la rotonda de Son Carrió i amb pluja i mal temps generalitzat, el dia 12 de desembre va tenir lloc la inauguració de la variant de Sant Llorenç, un projecte per al qual fa anys que s'havia aconseguit subvenció del Govern central.

Tot i que les carreteres depenen del Consell de Mallorca, aquest tram va

esser construït baix de la direcció del Govern Balear, per això eren els polítics i tècnics d'aquesta institució els qui protagonitzaren l'acte.

Confiem amb què serveixi per reduir el trànsit dins el casc urbà a fi d'evitar accidents i molèsties per als veïnants.

NADAL CULTURAL

Com ve essent habitual des de fa una bona partida d'anys, per les festes de Nadal l'Ajuntament va organitzar una sèrie d'actes a tots els nuclis urbans, destinats a ambientar uns dies eminentment familiars.

A Sant Llorenç hi va haver el mercadet -perllongat una setmana per mor del mal temps-, un tast de cava i vins de la casa Freixenet -tal vegada per contrarrestar el boicot als productes catalans, una mostra de pintura a càrrec de n'Antoni Sansó, una conferència sobre el cant de la Sibila, un concert de la banda de música, una mostra i degustació de dolços, el betlem de la Catequesi, les matines i la nit de Cap d'Any a la plaça de l'Ajuntament.

NIT DE LA CULTURA

El dia 17 de desembre l'auditori-

rium Sa Màniga va acollir els membres i simpatitzants de l'Obra Cultural Balear, que va triar aquest indret llorençí per entregar els Premis 31 de desembre a les persones i institucions que s'havien distingit per la seva tasca en la normalització de la llengua i cultura de la nostra terra.

Per fer més entretinguda la vetlada hi va haver diverses actuacions musicals, entre les quals cal destacar la de la Capella Mallorquina, Lloïl Beltran, Cap·pela, Joan Martorell, Joan Miquel Oliver i, sobretot, del baríton Joan Pons, que va cantar diversos poemes de Guillem d'Efak -a qui estava dedicada la vetlada-, musicats per Antoni Parera Fons.

El recinte estava gairebé ple i l'acte va esser retransmès en directe pel Canal 33. Curiosament, IB3 només en va donar un petit resum.

El mercat televisiu a Espanya (I)

Pau Quina

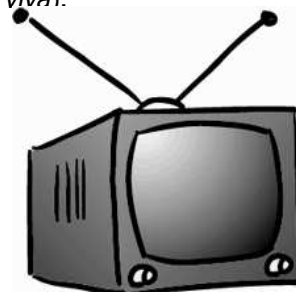
El mes passat vaig tenir la sort d'assistir a una conferència sobre el mercat televisiu espanyol, titulada *La programació i el públic*, que fou impartida per Jesús Sánchez Tena, subdirector general de la consultora audiovisual Geca, la qual s'encarrega de mesurar les audiències dels diferents programes de televisió.

Entre moltes altres coses interessants, ens comentà que en aquest país la programació televisiva es troba estancada i no evoluciona, ans al contrari. Així, les cadenes durant les 24 hores del dia programen gairebé el mateix, sense quasi diferències. Per exemple, els matins tot són magazins roses. A Antena 3 tenim na Maria Teresa Campos, a Tele 5 n'Ana Rosa Quintana i a TVE-1 na Inés Ballester, i totes tres amb un programa similar. A la tarda arriba l'hora de les telenovel·les, ja que hem de pensar que en aquestes hores només hi ha a la llar les mestresses de casa, les quals són adeptes en aquest tipus de programes. Així, a TVE-1 emeten el serial *Amor en tiempos revueltos* i *Los plateados*; a Antena 3 *Pasión de gavilanes* i *El cuerpo del deseo*, i Tele 5 sobrenentment no n'emet cap, però no us penseu, fa *Aquí hay tomate* (un altre programa que s'ocupa del món rosa, fins i tot amb un poc més d'atreviment del que és normal). A l'horabaixa un poc més del mateix: magazins roses o de successos (xafarderies que diríem en bon mallorquí), amb *España directo* i *Gente a TVE-1*; *A tu lado* a Tele 5, i *Estoy por ti* i *El diario de Patricia* a Antena 3. Després arriba la nit, que és quan hi ha més varietat d'oferta, però tampoc fa colló, no us il·lusioneu. O bé fan un film (de cada cop menys. De fet, Tele 5 ja

ha suprimit la pel·lícula que emetia el divendres per posar en el seu lloc dos capítols d'*El comisario*), o bé una sèrie (espanyola o americana), o bé un concurs *reality* (tipus *Operación Triunfo*, *Gran Hermano*, *La isla de los famosos...*). I de tard el panorama es torna homogeneïtzar amb els *talk shows* ja que a Antena 3 fan en Buenafuente, a TVE-1 en Pepe Navarro, a Tele 5 en Jordi González i, fins i tot, a Cuatro ja fan n'Eva Hache.

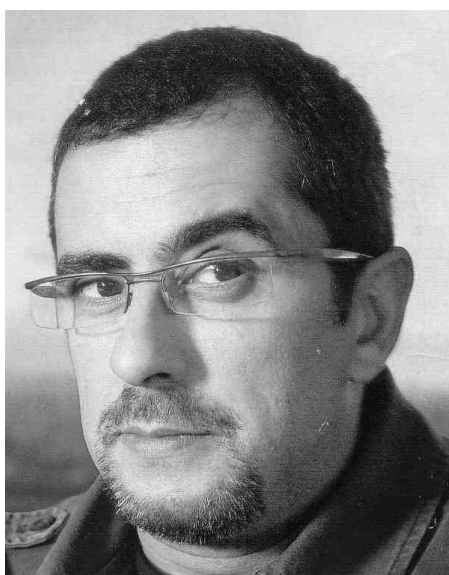
Així, el nostre mercat televisiu destaca per la seva poca varietat i innovació. I és que el gran problema és la intenció de totes les cadenes de voler arribar al màxim d'espectadors possibles. Aquesta competitivitat més que afavorir el risc i la varietat dels programes ha impulsat el conservadorisme i l'aposta per valors segurs. Això ho mostra molt bé l'evolució de les sèries de producció pròpia. Tot començà amb *Farmacia de Guardia* i continuà amb *Hotel Manzanares*, *Menudo es mi padre* i *Médico de Familia*, en les quals sortia representada tota la família per captar un major nombre d'espectadors. Després, les sèries tendiren a especialitzar-se, ja no eren tan generalistes, com així marca una evolució normal. *Periodistas*, *Compañeros*, *El comisario*, *Policías...* eren més bones o més dolentes, però ja no eren sèries per a tot tipus de pú-

blic. Però després arribà n'Anita Obregón amb *Ana y los siete* i escaldà el mercat televisiu. Les televisions ho van veure i decidiren no arriscar-se més. Per aquesta raó, ara, menys alguna excepció (com *Motivos personales* o *Los hombres de Paco*, que per cert ja han retirat de la graella), hem tornat cap enrere i tornam a tenir sèries per a totes les edats, en les quals surten representats tots els membres del clan familiar (és el cas de *Cuéntame*, *Los Serrano* o *Aquí no hay quien viva*).

Un altre exemple d'aquest conservadorisme evident és el que jo anomeno "programa alimentador", el qual darrerament està molt de moda. Es tracta d'un programa que aconsegueix tenir un èxit espectacular, però no només això sinó que a partir d'ell s'alimenta tota la graella de programació del dia. És el cas de *Gran Hermano* o *Operación Triunfo*, que no només s'emeten a la seva hora per la nit sinó que, a més, en feien resums el capvespre i el matí, i, encara a més a més, els altres programes del dia (per exemple na Teresa Campos al matí, en Sardà per la nit...) basaven la seva programació a analitzar el que havia passat el dia abans en aquest tipus de programes. És a dir, a partir de l'èxit d'un sol programa s'alimentava la resta de la graella del dia. I no només això, sinó que fins i tot s'arribà al cas que l'èxit d'un programa d'una cadena fou aprofitat, i alerta mosques, per una altra cadena, com fou el cas de Sardà (de Tele 5) amb *Operación Triunfo* (que era de TVE-1!!!).

I bé, fins aquí arriba aquesta anàlisi del mercat televisiu, però no us preocupeu que encara tenc moltes coses per contar d'aquest curiós món televisiu. Però us deixaré amb les ganes fins la setmana que ve.

Andreu Buenafuente,
un dels líders de la nit televisiva

Està llançant el PP un globus sonda per a saber el què diran els llorencins quan vegin que el tren va cap al Port de Manacor i no cap a Sant Llorenç?

El passat 9 de desembre, el diari comarcal "De franc", a la seva portada duia una notícia, en lletres de motlle: "Porto Cristo pot tenir tren", i ja com subtítol informava que el Govern de les nostres Illes contemplava la possibilitat de fer arribar el tren fins a Cala Rajada a través dels nuclis turístics costaners. La notícia anava acompanyada d'un croquis sobre dues propostes: una, la inicial, prevista pel Pacte de Progrés, i l'altra, la que defensava el Partit Popular.

La notícia, la veritat és que em va sorprendre i em va preocupar de valent. Una vegada més, el nostre municipi era víctima dels maneigs polítics, per no dir càstig o *vendetta* d'instàncies superiors, ja sia Manacor o Ciutat. Vaig esperar un parell de dies per veure si qualcú dels nostres polítics locals, ja fossin de l'equip de govern o els representants del Partit Popular (PP), desmentien aquesta notícia, la ratificaven o la matisaven. El silenci més absolut. Uns perquè no tenen capacitat per a fer modificar absolutament res, tenint en compte les relacions Ajuntament-Govern Balear, i els altres perquè tenen clar que aquell que es mogui un centímetre de les tesis dels seus líders ja no surt a la foto.

Aquest silenci em va preocupar de bons i de veres. El silenci dels representants locals del Partit Popular era simptomàtic. El desmentit no va aparèixer enlloc. La benedicció per part del PP semblava clara: de cap manera anirien en contra de la proposta del PP de Manacor i la nova línia que partiria de Manacor enllaçaria amb la costa directament, o sia, pel Port de Manacor. Una vegada més, Sant Llorenç quedaria marginat de les decisions polítiques que l'afecten.

Recordem el que va passar anys enrera: el PAC va anar a Son Servera i també l'Institut. Sant Llorenç es troba amb molt desavantatge en relació a la resta de municipis del seu entorn i mai se li ha compensat aquest fet, ja sia posant una línia de bus per a comunicar aquests serveis amb la població llorencina, tant l'Institut d'ESO com al PAC, o augmentant les aportacions econòmiques per a millorar les infraestructures, sinó tot el contrari, i sinó compareu el que rep l'Ajuntament veïnat de Son Servera. S'han fet promeses per a posar en marxa els enllaços amb el tren que surt de Manacor, però fins ara tan sols han estat això: promeses i promeses, i amb aquest so l'enterrem. I el qui vulgui agafar el tren a Manacor que hi vagi a peu o en bicicleta.

Al cap de pocs dies, en concret dia 14 d'aquest mateix mes de desembre, als diaris Última Hora i Balears apareix una informació sobre aquest mateix assumpte que també diu que el Govern té previst fer arribar el tren fins a Cala Rajada, si bé la informació ens indica que es modificarà el traçat, una vegada que hagi sortit de Manacor, per anar a parar cap a una nova línia que passaria per darrera el cementiri, per a tornar-se cap a l'antiga via de Son Carrió, allà on es faria una nova estació per després enllaçar amb l'estació de Son Servera; aquí, de Cala Millor no se'n parla.

Un, després de llegir la notícia, que a més d'ésser una mica enrevesada i sense massa coneixement de la zona per part de l'articulista, té la impressió que totes aquestes notícies tan

contradictòries semblen una estratègia per a desviar l'atenció llançant una espècie de globus sonda per veure la reacció dels dos nuclis afectats del nostre municipi: Sant Llorenç i Son Carrió; sinó, no s'entén aquest silenci del PP llorencí davant una notícia d'aquesta envergadura, que de complir-se la primera -la del "De franc"-, dubto que el poble els ho perdonés. Però també hi ha que significar el silenci de l'equip de govern, com si la cosa no anés amb ells. Sembla que no es volen manifestar sobre la pel·lícula fins que digui FIN.

Si finalment la línia hagués d'anar cap al Port, com sembla que pretenen alguns cappers del PP, el cost seria com a mínim cinc o sis vegades més alt: expropiacions, nou traçat, més de cent finques xapades, totes les infraestructures noves, res del que hi ha fet seria aprofitat, fins i tot el costós pont de la gasolinera de la Costa Blanca seria una obra inútil. Però sembla que a aquesta gent això dels sobrecosts no els importa gens, diuen que ho pagarà Madrid, ara jo no ho sé. Ho sabeu vosaltres si serà Madrid o els contribuents de les nostres Illes els qui pagaran aquests excessos?

Si en els anys setanta els poders econòmics -llegiu Aumasa- varen tenir capacitat suficient per obtenir la supressió de la línia i una concessió per no sé quants d'anys, seria imperdonable que ara, uns altres poders polítics -i econòmics- ens deixessin una vegada més fora de la taula de la presa de decisions i, el que és més lamentable, completament marginats del futur de les noves vies de comunicació de la nostra comarca. Crec que si els polítics, sien del color que sien, permeten que Sant Llorenç quedi fora d'aquest nou mitjà de comunicació com és el tren, tot el poble hauria d'anar a manifestar-se davant la seu del Govern, sia el qui sia el qui governi; de no fer-ho, seria perquè tenim el que mereixem. Però no crec que el poble de Sant Llorenç comporti que els polítics de torn se'n riguin d'ell; si això fos així, després no caldria lamentar-se.

Ignasi Umbert

Carta

En el dia de la Immaculada, dia 8 de novembre de 2005

Em dirigesc a tota la família de Sant Llorenç i autoritats

Pedro Galmés i Brunet, de 90 anys d'edat i en nom de la meua esposa Antònia Llodrà Galmés, de 88 anys, la qual es troba interna i incapacitada, nasquérem i vivírem tots dos tota la vida a Sant Llorenç i som el segon matrimoni major del poble. La meua dona fa tres anys i mig que està internada en aquesta residència i jo només en fa nou mesos.

Vàrem haver de deixar es poble per causes majors i per la malaltia de

la meua dona; aquí vivim junts i estam ben atesos.

Jo vaig fer feina 43 anys a l'Ajuntament i la meua dona va esser durant 42 anys l'encarregada del taller de brodats d'un senyor de Barcelona anomenat Joan Miró Barret, en el qual treballaven, entre internes i externes, més de cent dones, per tant, crec que som un matrimoni conegut per gairebé tot el poble.

Record amb molta estimació totes les persones que he deixat en el poble, i per això aprofit l'oportunitat que em proporciona la revista Flor de Card -a qui don les gràcies al seu director- per donar les bones festes de Nadal i Any Nou, felicitar tota la família llorençina i desitjar-los especialment bona salut.

Molts d'anys i una forta abraçada.

Pedro Galmés

Felipades

Si em diven eixit mental, m'he de preocupar?

Un útil és un inútil manco in.

Quan et trobis sense sortida, no surtis.

Cercar la veritat és mentida.

Fem el que volen que facem, som el que volen que siguem, no fem el que volem fer, no som el que volem esser, llavors no som feliços.

Blau, Felip Blau

Sa Màniga

Aquest passat dissabte a la sala d'exposicions de l'Auditori de sa Màniga es va inaugurar la col·lecció d'Art Contemporani de la Fundació la Caixa, que s'exhibeix per primera vegada a Mallorca sota el títol de Matèria Poètica. Es tracta de una vintena d'obres de la secció d'art espanyol dutes a terme per artistes més significatius dels moviments abstractes de postguerra.

La mostra arrenca amb una obra d'Antoni Tàpies encara deutors del surrealisme mironià característic del grup Dau al Set, i tot seguit camina per l'univers matèric, gestual i especial dels llenços i els volums de les obres denominades "informalistes" de Luis Feito, Antonio Saura, Martín Chirino, Jorge Oteiza, entre d'altres.

Entre la nombrosa assistència de

públic es va comptar amb la presència del director general de la Fundació de la Caixa, Josep Francesc Feliu i el batle de Sant Llorenç, Mateu Puigròs.

Horari: de dimarts a divendres, de 10 a 14h i de 16 a 18h.

Dissabtes i altres dies amb funció: de 16 a 21 h.

Del 10 de desembre fins al 28 de gener.

Ultramillor

Agència de viatges del grup A
Títol 999

Carrer del Sol, 19
Cala Millor-Mallorca
Tel. 971 585720

FONTANERIA

JOAN MIQUEL

C/ Verge Trobada, 46. - Mobil 636089861
07530 SANT LLORENÇ

Bel Nicolau i Aina Simonet

NAIXEMENTS

* Dia 26 de novembre va néixer a Cala Millor en (o na) Yeray Espinosa Muñoz, fill(a) de n'Iván Darío i na Sandra Milene. Enhorabona.

* Dia 2 de desembre va néixer a Sant Llorenç en Xavier Pedraza Galmés, fill de n'Antonio i na Maria Isabel i nét d'en Llorenç Conier i na Nelly. Enhorabona als pares i padrins.

* El 5 de desembre, a Sant Llorenç, va néixer na Francina Soler Sastre, filla de n'Antoni i na Catalina. Salut.

* L'endemà, dia 6, també a Sant Llorenç en Miguel José López i na Maria Elisabet Ortega tengueren una nina i li posaren per nom Marta. Enhorabona.

* El mateix dia 6 va néixer a Sa Coma en (o na) Yeray Pérez Chico, fill(a) d'en José Miguel i na Maria Isabel. La nostra enhorabona.

* Dia 25 de novembre va néixer a Son Carrió en Joan Bover Riera, fill d'en Sebastià i na Catalina Assumpció. Enhorabona.

DEFUNCIONS

* Dia 23 de novembre va acabar morir na Isabel Alemany Caldentey, Xema, a l'edat de 74 anys. Des d'aquí volem fer arribar el nostre condol al seu fill, en Nofre Neula.

* Dia 24 de novembre va morir en Melcion Llinàs Riera, als 84 anys d'edat. Vivía al carrer Major de Sant Llorenç. Al cel sia.

* El 25 de novembre va morir n'Antònia Adrover Miquel, una llorencina de 87 anys que vivía a Son Ferriol. Descansi en pau.

* El 20 de desembre va morir a Manacor en Sebastià Febrer Santandreu, de 72 anys d'edat. Al cel sia.

* Dia 16 de novembre va morir a Son Carrió n'Angeles López Martínez a

l'edat de 82 anys. Al cel sia.

* Dia 16 de desembre ens va deixar na Maria Servera Sureda, als 74 anys d'edat. Era la mare d'en Toni Cuc, a qui aprofitam per fer-li arribar el nostre condol. Descansi en pau.

* Dia 8 de desembre va morir també a Son Carrió en Salvador Juan Fullana, de 92 anys. Descansi en pau.

* El 17 de desembre, a Cala Millor, va morir en Rudi Ernst Kunz, de 78 anys. Que el vegem en el cel.

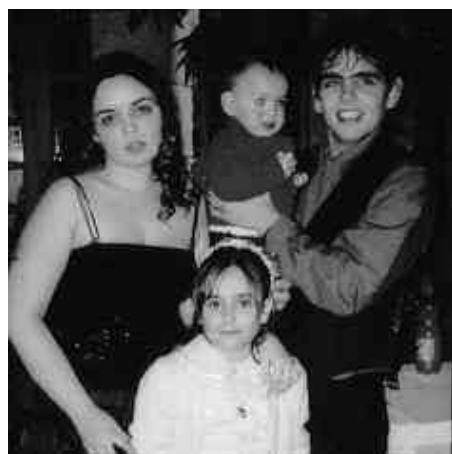
* El dia 22 de desembre va acabar la seva vida n'Antoni Mesquida Mascaró, més conegut com en Toni de Son Pont, a l'edat de 83 anys. Descansi en pau.

NOCES

* Dia 15 de desembre es casaren en David López Morales, de Son Servera i na Maria de las Nieves Molina Martínez.

COMUNIONS

* Dia 8 de desembre va celebrar la primera comunió na Cristina Díaz Roig, néta d'en Pep Batlet, el repartidor de la revista, a qui veiem amb els seus cosins i la seva germana. Enhorabona.

Pere Orpí

GERMÀ SOMNI

Abans, quan era infant, com somiava!
Vaixells en alta mar, vol d'oronelles,
el castell encantat, gegants, titelles...:
a tot ma fantasia un lloc trobava.

Sovint, d'adolescent, em despertava
plens de somnis els ulls: princeses belles,
cançons a mitjanit, sospirs, poncelles
i la carta d'amor que no arribava.

Com us heu mustiat, flors sense fruita
dels meus anys innocents! Dies de lluita
m'han mostrat de la vida l'altra cara.

Mes... no em deixeu per sempre! Dins ma cel·la
he obert un finestró. Les nits de vetla,
mirant cap els estels, somiï encara.

MATERNITAT

Urna d'un goig novell, d'una alba humana,
vas forjant un anyell amb sang de Miura.
Dos cors i un sol repic! (no sé descriure
si el teu és el batall o la campana).

No sé si dir-te esclava o sobirana...
Quan estreni la llum, frissós de viure,
quin nom li posaràs? "Amor"? "Somriure"?
"Primavera"? "Desig"? "Romeu"? "Fontana"?

"Dolor", tal volta? No: serà el teu deure
fer-lo créixer ufanós, com un bellveure
entre els aspres ravells de la garriga.

Seràs del seu matí la claraboia.
Embolcalla'l de llum, d'afany, de joia,
amb l'entrega del blat quan treu l'espiga.

AL TALLER DE LAPAU

Al taller de la pau i l'harmonia
treballaria amb gust sense salari.
He demanat el nom de l'empresari
i m'han dit que tornàs un altre dia.

Pregonava un cartell: "Secretaria".
Mes dedins no hi havia secretari.
Sols he vist moltes fulles de diari,
enquestes... i billets de loteria.

He visitat l'arxiu de les promeses,
i he vist un munt de cartes desateses
i ofertes de treball sense resposta.

Els dirigents han patentat la guerra.
Si el seu negoci tira l'altre en terra...
llavors diran que no ho han fet a posta!

(De "Encara que no em donin la paraula")

En defensa de l'ús normal del català a Mallorca

Cecili Buele

Som un ciutadà indignat, pel tracte vexatori que una colla de policies espanyols han infligit a una ciutadana mallorquina, pel simple fet que s'hi volia expressar en català, en plena via pública de Palma.

Fa bé aquesta valenta dona, en denunciar-los públicament, amb tots els mitjans que facin falta, per tal d'evitar que es tornin a repetir d'altres casos com el que li ha passat a ella.

No és de rebut que, en aquestes alçades del segle XXI, en plena construcció europea, hàgim de romandre subjectes a tractaments tan impropis d'una policia que vol ser democràtica, com el que ha rebut aquesta veïna, membre de la Junta Directiva de l'Associació de Veïnats del Camp Rodó.

Com que consider que es tracta d'un vertader atac frontal al dret que té d'usar la llengua catalana sempre que vulgui, sobretot si es tracta de fer-ho amb funcionaris públics, vull encoratjar-la a posar el cas en mans de la justícia, perquè determini si ha estat correcta o no la seva actuació, i si ha estat correcta o no l'actitud adoptada per uns efectius de la policia espanyola que l'han duita a Comissaria, vés a saber tu per què!

És lamentable que, en una Mallorca que pretén ser mirall mediterrani, pont de mar blava democràtics, entre el nord d'Àfrica i el Sud d'Europa, hi hagi una dona que s'hagi sentit maltractada, com si fos una delinqüent, com una ciutadana que no pot anar tranquil·lament pel carrer, expressant-se educadament en la llengua que ha après dels pares i padrins.

Aquesta colla de policies, al meu mode de veure, no solament no tenen cap dret a bravejar d'infringir les lleis i normes vigents sobre seguretat ciutadana, conduint el vehicle de forma temerària, a gran velocitat per carrers centrals de Palma, sinó que tampoc no tenen cap dret ni un a fer ostentació de tractar amb menyspreu i prepotència una ciutadania, que no fa res més que adreçar-los la paraula en català.

És de lloar l'actitud adoptada per Joana Estarellas i Dolç, qui, després d'haver-s'ho pensat molt, ha reflexionat

sobre els fets i els ha volgut denunciar davant l'opinió pública i les autoritats; veient que s'ha arribat a un punt en què resulta del tot inacceptable que se la consideri i tracti com una delinqüent pel simple fet de parlar en català.

No hi ha dret que se'ns tracti d'aquesta manera, a la gent que volem parlar en català a Mallorca. Tenim lleis al nostre favor. Les autoritats s'hi han d'imPLICAR amb molta més fermesa. No pot ser que hàgim de suportar tanta humiliació.

En aquestes alçades de segle, ja no hi val que se'ns digui que, com que són uns efectius joves que venen d'Andalusia i no saben ni entenen el català, s'ha de ser comprensiu amb ells i se'ls ha d'entendre: parlant-hi en castellà!

N'hi ha que ja estan farts d'haver d'anar girant la llengua cada dos per tres, i que ja no els dóna la gana deixar de parlar la llengua que els han ensenyat, pares, mares, padrins i padrines... S'estimen més reclamar que l'aprenuin els funcionaris públics espanyols, abans de venir a guanyar-se les sopes a Mallorca!

En el cas de Joana Estarellas, es veu ben clar que ha pres la decisió de denunciar-ho públicament, no tant per una qüestió de caire polític, tècnic o administratiu, sinó per simples raons sentimentals. Es tracta d'aquest sentiment profund que de cada vegada es va fent més intens i que la duu a estimar-se aquesta llengua de bon de veres.

Na Joana esdevé una d'aquelles persones que s'ha tornat incapaç d'acceptar passivament que se la impedeixi d'usar la seva llengua pròpia. Enhorabona. Coratge i endavant.

* * * * *

L'ús cívic de la llengua catalana a Mallorca posa de relleu un molt baix nivell democràtic en el comportament policial espanyol

És el cas d'una ciutadana que treballa com a funcionària de carrera a l'Institut Balear d'Estadística.

Els fets succeeixen entre les 12:30

i les 13:30 del 5 de desembre de 2005.

Mentre la ciutadana circula pel carrer de Sant Llorenç del Puig de Sant Pere, s'adona que un cotxe s'hi acostava a gran velocitat. Intenta recriminar el conductor, fent-li veure que no pot transitar d'una manera tan temerària per una via tan estreta...

Quan el vehicle és a la seva alçada, la ciutadana se'n dóna compte que es tracta d'un vehicle de la policia espanyola. En baixen els dos ocupants, que hi adopten una actitud força agressiva i prepotent.

La ciutadana els diu, en català, que no hi poden circular tan veloçment. Totd'una l'escometen amb aquestes:

-No he entendido ni una sola palabra de lo que acaba de decir. Hábleme en español.

La ciutadana reconeix que en aquell moment, en lloc d'actuar amb el cap fred, pren la decisió de reaccionar amb el cor i s'afanya a continuar expressant-se en català. Insisteix al policia més vehement que allò no són maneres de conduir un cotxe per un carrer tan estret:

-Y usted qué sabe la prisa que tenemos! – li escomet el policia.

La situació es va desbordant en contra de la ciutadana, davant del fet que no vol canviar de llengua i de dir-hi que, si és cert que tenen tanta pressa, per què no usen la sirena...

-No le entiendo nada... – li diu el policia-

Insisteix la ciutadana i li diu que està usant una de les llengües oficials d'aquesta comunitat autònoma...

En aquell moment, el policia li diu:

-Identifíquese

Ja hem ballat! Pensa la ciutadana. Resulta que ha sortit un moment del seu lloc de treball, que és l'Institut Balear d'Estadística, on fa feina com a funcionària...

-Que se identifique, sáqueme su carnet de identidad.

Li explica la ciutadana que ha deixat un momentet el lloc de feina on té tota la seva documentació, que els pot acompanyar perquè comprovin que són certes les seves paraules, que no

es troba gaire lluny d'allà on són...

-Si no me entrega su documentació, tendré que conducirla a Comisaría!

Sorpresa i astorada davant tot allò que li estava passant, la ciutadana insisteix que pot anar a cercar la documentació a l'oficina on treballa...

-Suba al coche!

La ciutadana és conduïda a la Comissaria del carrer Ruiz de Alda.

En pujar les escales, els demana on la duen. La porten a una oficina, on, romanent dreta tot el temps, han d'omplir un formulari amb les dades relatives a qui és ella, quin nom té, quins llinatges, el nom del pare i de la mare, el domicili...

Quan la ciutadana els continua responent en català, el policia se'n riu de les expressions que amolla i en fa befa. És el cas de quan li dóna la data del 18 de febrer....:

-Febrero, he entendido, y qué mas?

Un cop emplenat el formulari, la trauen fora de l'oficina i l'obliguen a entrar dins d'una altra habitació, on la fiquen i la hi tanquen, romanent-hi tota sola sense rebre cap casta d'explicació. S'hi sent tan humiliada que no pot evitar d'esclatar i posar-se a plorar...

-Ahora vuelvo -li diu el policia, en tancar la porta.

La dura i crua experiència d'haver hagut de passar per la Comissaria de Policia, fa veure a aquesta ciutadana que l'actitud de tota la gent que hi treballa és tremenda. Qualcú s'ofereix a fer de traductor del català al castellà... Se li diu que ha de continuar romanent a l'habitació tancada... Se l'emporten davant d'un altre senyor, que en coll de camisa adopta actituds cíniques, encollonant-se de la llengua, de la ciutadana, de les plorades que ha fet, dels nervis que la traïcionen, del nom de son pare i de sa mare, etc.

Li recorden i insisteixen que no pot anar sense documentació... que ells no fan altra cosa que obrir les diligències que els pertoca fer com a mantenedors de l'ordre...

El que més colpeix la ciutadana és que se li diu que, efectivament, han estat comprovades totes les dades referides a la seva persona i que s'ha pogut apreciar que no té antecedents!!!

Un nou Estatut

La inclusió de drets fonamentals i llibertats públiques

L'Estatut inclourà una declaració de drets i deures, valors o principis dels ciutadans de les Illes Balears que ampliaran o desenvoluparan els drets individuals i col·lectius en el marc de la Constitució, els tractats constitucionals de la Unió Europea, la Declaració Universal dels Drets Humans i la resta d'instruments internacionals en matèria de drets humans.

L'Estatut incorporarà aquells drets i valors, no expressament o no suficientment reconeguts en els instruments actualment vigents, que aportin noves garanties a la ciutadania.

Caldrà, per exemple, considerar l'erradicació de la violència de gènere, la igualtat efectiva entre dones i homes, el dret a la lliure orientació sexual, la promoció efectiva dels drets dels infants, la garantia d'igualtat per a les persones discapacitades, el dret a la protecció de les diferents formes de família, els drets a l'autonomia de les persones grans i a l'emancipació de les persones joves, la protecció de la intimitat de les persones i el dret a una vida i a una mort digna.

Igualment, seran objecte de protecció i promoció el dret a la salut, el dret a l'educació i als recursos educatius suficients, el dret a un habitatge digne i a l'ocupació laboral estable i el dret dels immigrants a la integració, així com altres drets referits a la renda bàsica del ciutadà, la sostenibilitat econòmica, territorial i cultural o la qualitat ambiental i de paisatge.

Finalment, el nou Estatut conside-

rarà com a drets dels ciutadans de les Illes Balears la seva participació activa mitjançant consultes populars, la lliure creació cultural i a l'accés al patrimoni que en resulta, l'ús de les noves tecnologies de la informació i del coneixement, la independència dels mitjans públics de comunicació, etc.

Les Illes Balears i Estat espanyol

El nou Estatut ha de reconèixer i reafirmar la identitat nacional de les Illes Balears dins un Estat espanyol que avanci significativament cap un estat plurinacional pel que fa a la seva configuració jurídicoterritorial.

L'elaboració del nou Estatut coincideix en un moment polític en què es planteja la necessitat de redefinir el model de relacions entre els diferents territoris de l'Estat espanyol i la reforma urgent del text constitucional.

L'Estat espanyol ha d'assumir plenament el caràcter de pluralitat de nacions, la diversitat cultural i lingüística i el reconeixement de la sobirania de les diferents realitats nacionals si vol establir realment un estat de base federal.

El nou Estatut de les Illes Balears dins l'Estat espanyol s'ha de basar en un nou marc de relacions institucionals que incrementi la participació activa de les Illes Balears en les institucions comunes i que estableixi un ventall ampli de relacions bilaterals entre l'Estat i les Illes Balears, tot reconeixent un nou repartiment de la capacitat de decisió o l'autogovern efectiu de les Balears.

PSM-Entesa Nacionalista

*Joieria
Bemenias*

*Listas de nocas
objectes de regal*

Bector Pasqual, 8 - Sant Llorenç

El bot de la llebre

Guillem Pont

Segurament per a molts dels habitants actuals d'aquesta Illa nostra, una llebre és simplement un animal.

Per uns altres es "com un conill" perquè potser no la sabrien diferenciar amb seguretat. Altres persones, les d'arrels més pageses, o els caçadors, la definirien sense dubtar gens ni mica: vaja un llebrot!

Per als que no som caçadors, però ens agrada fruir de la bellesa que ens volta, contemplar la cerrera d'una llebre o la pacient i vigilant estada en el jaç, es converteix en un indescriptible plaer.

Veure com, sorpresa pel llum el cotxe zig-zagega davant, davant sense saber per on escapar fins que troba un portell és d'una destacable bellesa plàstica.

Orelles grans, molt grans, amb una taca negra a la part posterior de la punta. La desproporció entre les cames de davant i les de darrera, més desenvolupades. La cua extremadament curta. Fins i tot la grandària -les femelles poden arribar a pesar cinc quilos i mig- o els costum nocturns -es habitual veure-les quan comença a fer fosca negra- la fan ben co-neixedora.

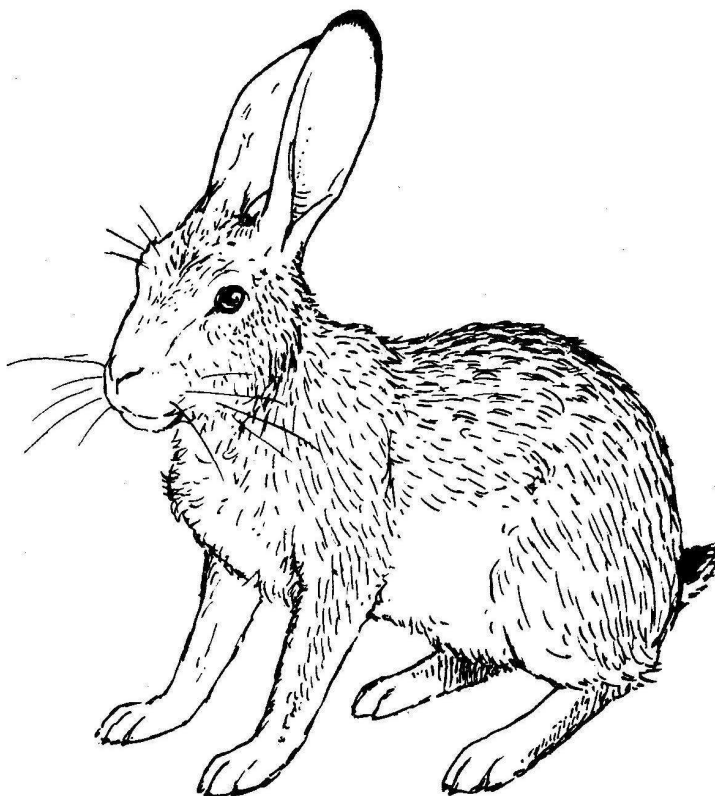
La llebre (*Lepus capensis*) és un mamífer que, segons sembla, s'introduí en temps de la cultura talaiòtica.

Malgrat la seva semblança física amb el conill no tenen res a veure, en esser espècies animals diferents. Es de costums nocturns i, com els porcs, és omnívora, és a dir menja de tot. El procés digestiu resulta curiós: passa dues vegades el menjar pel conducte digestiu -potser per això es va confondre amb un remugant- La resultant del primer pas es una bolla blana que es torna menjar. Poden viure fins a 8-10 anys i solen fer 4/5 llebretes cada any.

La llebre i la vida local, darrerament potser han tengut una relació d'alts i baixos,

de ser un menjar preuat -Josep Plà asenyala que per ser bona ha d'estar ben "faisandée" (lleugerament podrida)- i d'haver-hi caçadors especialitzats en caçar llebres, passà a ser un animal en perill d'extinció i amb certa protecció efectiva. Avui, sembla que s'ha recuperat un tant. De vetlada, pels entorns llebrers, no resulta difícil trobar-ne alguna.

Fa poc, a finals de novembre, com altres dies, en el camí de ses Sitges me'n va

sortir una. Devia pasturar per lo d'en Pedro "Bulla" i en veure's sorpresa pel llum del cotxe es va posar a córrer davant davant, vaig disminuir la velocitat per contemplar l'espectacle. Anava corrent; feia tirades diagonals de dreta a esquerra, potser cercant un portell, potser assustada per l'ombra, potser aplicant reaccions intuïtives ancestrals d'autodefensa... (ves a saber!). La portava davant davant i vet aquí, que en estar a l'indret de lo que era de n'Antoni "Sicilio" va pegar un bot espectacular cap a l'esquerra i la vaig perdre de vista.

Sense arribar de tot a la vorera, va botar la paret duplicant-ne l'altura.

Va ser tal l'espectacularitat que, em va motivar per anar a cercar un metre i intentar fer una reproducció mesurada del salt. Si fa no fa vaig intentar reproduir el bot que, per primera vegada en ma vida havia observat. Crec que va fer un moviment parabòlic d'una altura aproximada de 2-2,5 m. i una amplada de 3-4 m. Mai m'ho hagués pensat!

Es veu que amb l'exercici muscular, la llebre segrega una gran quantitat d'àcid sarcolàctic que li produeix una gran rigidesa muscular. Això fa que pugui córrer i botar i que a la cuina la carn, si es fresca, resulti dura.

Resulta obvi que aquests espectaculars bots de les llebres no són gaire habituals, però si són possible. Els animals, les persones... posats en situacions extraordinàries, empeses per les circumstàncies i entrenades, poden assolir metes no esperades.

Notes: El dibuix es de "Els mamífers de les Balears" de J.A. Alcover. Es reproduïx amb l'autorització de l'autora: Aina Bonner.

La referència al faisander és de "La llebre" de Josep Pla

Pedro Jose
i les seves manualitats

Carrer des Pou, 34
Sant Llorenç
971 569186

La vella quartilla de preparació de lliçons

Guillem Pont

En Bernat "Pobler" feia poc que havia acabat magisteri. Era un atlot magre i baixet que portava barba, signe que volia evidenciar el seu inconformisme juvenil. Fa temps, un dia de finals de setembre de l'any setanta, es dirigia cap a l'escola. Seria la seva primera jornada de feina amb atlots. El vespre abans havia parlat amb el director i... "tu te'n cuidaràs de primer i segon..."

El pas era decidit i ferm; interiorment passejava el títol, que tant li havia costat, amb orgull. A diferència dels seus companys, -alguns encara seguien amb l'escarada de les ametles, altres feien, com el seu pare, de picapedrers- en Bernat havia arribat fins allà on l'havia empès la família: no haver de fer feina a defora ni haver-se d'embrutar les mans. Saludà els altres mestres, que li donaren una postissa enhorabona, i esperà a què els nins s'acabassin d'afilerar abans d'entrar a l'aula.

Els primers dies de classe sempre resulten desordenats, i aquests no en van ser una excepció. Després que les primeres presentacions -i tu d'on ets?-, els infants van començar a prendre la mida al mestre nou: permisos per anar al bany, xerrades amb altres nins... altres que provaven de córrer o cridar, altres que es gatinaven...

-I ara què faig?- era la pregunta que més vegades se feia en Bernat al llarg del dia. A vegades enfadat i sense poder evitar la implicació del fetge.

Anaven passant dies sense ordre ni concert; els nins anaven creixent en el domini de la situació i en Bernat s'anava enfonsant, se sentia incapaç d'aconseguir res: que els infants l'escoltassin, de captar la seva atenció, de poder se-

guir el programa dels Santillana -els llibres que tenien a l'escola-, d'atendre les mares que li feien preguntes que no sabia contestar... *m'hauré equivocat? De què m'han servit els tres anys a la Normal? Què faig aquí...* de cada dia se sentia més tancat, trist i impotent. Sort que arribà el divendres, i el dissabte... Es va poder passejar sol per foravila i reflexionar, i també va poder parlar amb en Tomeu, un company de classe i de poble que ara treballava a una escola privada. I...

- Te'n recordes de don Melchor? De la seva carpeta blava i de les quartilles que hi guardava?

Veiés si se'n recordava en Bernat!, però la tensió del present no li permetia pensar en futur, ai senyor! Don Melchor, el darrer any havia estat com el far de Fàvaritx amb el seu únic i persistent missatge: *les classes, senyors, -deia- s'han de preparar. No és necessari fer grans coses, però aquestes han de ser clares i ordenades...*

Aquella carpeta plena de quartilles velles, usades, amb rectificacions i escrites a les dues cares eren tot un tresor: la preparació de les seves classes passades pel sedàs de l'experiència. Les emprava cada dia de cada any... i quan la quartilla ja no podia suportar les modificacions, en feia una de nova.

Totes tenien la mateixa estructura:

L'encapçalament on posava la data, el grup, amb el número de persones i nivell de coneixements i el lloc on fer la classe, si era precís amb referències a l'ambientació (cartells, objectes...) Després d'un espai en blanc posava "contenidos": on posava el resum d'allò que volia dir de cada tema. Realment el resum de continguts, llevat d'afegir o llevar algun detall, no suportaven gaire modificacions.

Després venia la part amb més rectificacions: les activitats. Tatxava allò que no li havia sortit bé, i hi afegia, amb lletra més petita les noves idees.

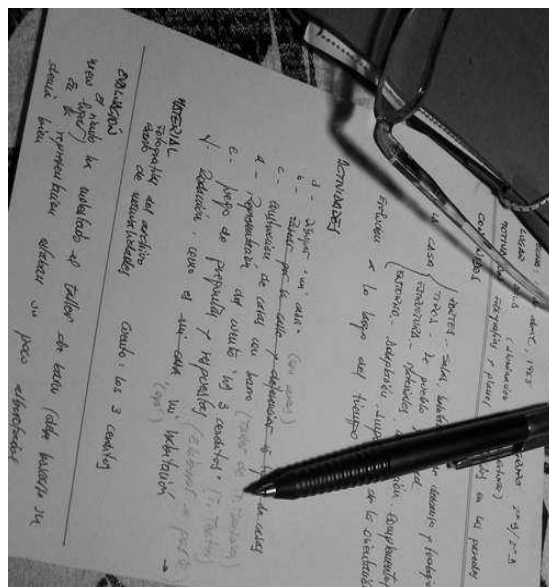
Després relació de materials, els

que havia de menester per a realitzar totes i cada una de les activitats i, per acabar, un breu comentari del com havia anat.

El suggeriment d'en Tomeu va esperonar en Bernat qui va passar el diumenge sense sortir. Amb l'ajuda de la seva atloteta van començar a preparar intervencions didàctiques seguint els criteris que havia après del vell professor de la Normal... i així es va iniciar la carpeta d'en Bernat.

De llavors ençà, amb alts i baixos, en Bernat ha estat allò que en podríem dir un mestre gairebé feliç: estima els seus nins i nines i, a vegades, poques, pensa que és estimat per la comunitat on desenvolupa la seva tasca. Tancades a la part baixa del moble de la sala d'estar hi guarda cinc o sis carpetes plenes de velles quartilles farcides de rectificacions. Ara amb el desig posat en una possible jubilació i amb tants d'anys d'experiència realment no necessita guies ni orientacions, però manté la carpeta viva a l'aula, les lliçons preparades constitueixen encara un element de seguretat al que fa temps s'acostumà. Una simple ullada el dia abans, el centra, amb flexibilitat, sobre el que ha de fer davant els nous infants.

Desembre 2005)

Seccions fixes

ANDERSEN

Presentació	19
El soldadet de plom	45
El vestit nou de l'emperador	95
La princesa i el pèsol	129
La sireneteta	154
Riquet, el del plomall	181
L'agulla de sargir	215
Cinc pèsols dins d'una beina	245
La venedora de llumins	279
En Jaume i la mongetera màgica	305

DEMOGRAFIA	Nicolau/Simonet
6, 52, 55, 91, 115, 145, 185, 213, 250, 261, 293	

DES DEL MEU RACÓ	Martínez
Quan llampegua, llampuga	249
Siau qui sou	284
Som el que menjam	312

EDITORIAL	
Sequera de temes	2
Sa Punta	26
Places	54
El polígon industrial	82
Mini crisi municipal	110
Els immigrants	138
El Centre de dia	166
La rotonda	194
Llorencins	226
Informacions	258
Carreteres/El tren	286

E.L.A.	Jordan
L'amistat	21, 48
Lou Gehrig	76
En el microscopi...	106, 132, 160, 188, 220, 248, 280, 308

ENREVOLTANT SANT LLORENÇ	Galmés/Pont
Sa Begura Vella	8
Sa Coma	32
Ses Piquetes	63
Montseriu	90
Son Garriga	118
Ses Voltes	142
S'Hort de sa Begura	174
El molí d'en Ferrer	198
Tenja	238
Pocafarina	270, 288

ESGLÉSIA	Umbert
Qui són els negres que escriuen els discursos?	36
Qui serà el nou Papa?	65

Joseph Ratzinger	87
Beneficis de la mort d'un Papa	124
L'església renega d'aquells fills...	140
Si l'Església no m'importés no la criticaria	236
Guerres	266

ESPIPELLADES	Cortès
27, 73, 83, 115, 139, 173, 195, 227, 287	

L'ESTATUT	PSM
71, 105, 120, 149, 176, 243, 274, 297	

FELIPADES	Forteza
3, 37, 67, 123, 294	

FILOSOFIA	Crom
Sòcrates	16
Cirenàics i megàrics	44
Plató i Aristòtil	74
Epicur	102
Estoïcisme i Lluçia	130
Escepticisme i neoplatonisme	158
Sant Agustí i sant Tomàs	186
D'Ockham a Hume	218, 247
La Il·lustració	276
Kant i Hegel	306

HISTÒRIA	Rosselló
72, 96, 111, 157, 182, 210, 239, 275, 303	

IMATGES DEL MES	Pont
Maig, l'esclator	112
Juny, herbes per menjar	150
Arrels pageses	168
Imatges de festa	231

INFANTIL	Fiol
18, 46, 71, 94, 128, 148, 180, 214, 251, 278, 304	

LLIÇONS DE COSES	Pont
El crit	108
L'equip o la força de l'albó	114
Trepó, trepó...	147
Un i u no són dos, són més	192
Ja els m'han fotut!	224
En Xic i els altres	256
La hipòtesi de la degradació dels malnoms	265
El bot de la llebre	298

MÉS ENLLÀ DEL BATIPOST	Quina
Un nou llibre	190
Ressaca d'estiu	216
El panorama de l'Illa, l'Estatut i una curiositat	244
La gasolinera de l'entrada i el futbol	272
El mercat televisiu a Espanya	292

MOLÍ D'ENBOU

Jaume Garau	Pont	4
Pep Matas	Sansó	80
Damià Timoner	Forteza/Galmés	126
Pere Josep Santandreu	Domenge	208
Lluís Núñez	Pont	290
Totes les vetlades	Galmés	289

PETITS CONTES LOCALS

El miracle de la rosada	Pont	254
El favor		259
La vella quartilla de preparació de lliçons		299

POESIA

22, 50, 78

PORTADA

<i>Sin silla</i>	Cortès	1
Sa Punta	Cortès	25
El Pou Vell	Cortès	53
Portes obertes	Garrido	81
Sant Joan Pelut	Umbert	109
Les murades	Cortès	137
El centre de dia	Cortès	165
Naomi Galmés	Pont	193
Il·lustres	Cortès	225
Rotondes	Cortès	257
Can Duai	Cortès	303

REFLEXIONARI

99, 113, 172, 260,

SA COMA

15, 37, 59, 101, 133, 146, 177

TAL DIA COM AVUI

7, 45, 74, 99, 129, 146, 172, 203, 237, 307

EL TEMPS

23, 51, 79, 134, 163, 191, 222, 255, 283, 311

TERTÚLIA DE CAFÈ

13, 49, 68, 104, 127, 155, 189, 221, 253, 282, 309

Articles

A

Adéu, l'amo en Jaume	Pont	38
Agenda Local 21	Neus	264
Assemblea de Flor de Card	Cortès	3
Auditòrium	Sa Màniga	294

B

Batec	Cortès	164, 268
Bisbal, Nofre	López Crespí	184

Blai, en Rafel i en Xisco, En	Pont	200
Bocabadat i esmaperdut	Pont	41

C

Calamillor7, Els premis	Sansó	234
Camins, Els nostres	Pont	34, 58, 179
Campaner, Fundació	Galmés/Pont	97, 120, 161
Caponnam	Domenge	232
Card d'Or	Rosselló	62
Cardassar	Umbert	144, 217
Cartes	Galmés	294
Català, En defensa de l'ús del	Buele	296
Centre de dia	Cortès	178
Cervantes versus Lull	Pizà	169
Ciclisme	Cortès	206
Ciclista Sant Llorenç, Unió	Cortès	60
Cinc minuts amb tu	Gomila	117, 246
Clavé i Santmartí, Antoni	Sansó	212
Constitució europea, No a	PSM	20
Conte de Nadal	Correu-e	302
Coses a dir	Santandreu	269

D

Diàlegs, la prevenció	Benestar social	98
Dies de llum i festa	Mesquida	312

E

Eclipsi de sol, Centenari de l'	UIB	185
És a una presó tancada	Mesquida	312
Estimar Mallorca	López Crespí	281
Estol fa bona feina, S'	Pont	56
Europa, Si a	Joan	7
Excursionisme	Forteza	250

F

Femenies, Jaume	Cortès	35
Filatèlica, Exposició	Perales	57
Flor de Card, Aniversari	Pont	42
Fona, La	Genovart/Perelló	66
Fòrums, Era de	Buele	177
Francesca, Na	Cortès	167
Fullana, Margalida	Cortès	180

G

Galmés, Jeroni	Cortès/Gayà	228
Galmés, Mateu	Tugores	100
Galmés, Naomi	Pont	196
Garrido, Xisco (premi)	Cortès	91
Carrido, Xisco (exposició)	Sa Màniga	211
Genovart, Gabriel	Umbert	125
Gent és així com és, La	Umbert	12
Globalització, La	PSM	36
Gràcia, Festes de	Domenge	40
Gràcia, Festes de	Domenge	69

H			U		
Homosexuals i Fraga, Els	Crom el Nòrdic	15	Ulls del germà etern, Els	Nadal	262
J			V		
Jutjat de guàrdia	Cortès	77	Vicenç, Gabriel	López Crespi	141
L			Violència masclista, Contra la	Buele	201
Llengua i autogovern	OCB	107	Violència de gènere	EU/EV	273
Llengua i identitat	PSM	203			
Llimbs, Els	Cortès	263			
M					
Malnoms de Sant Llorenç, Els	Caldentey	202			
Maridatge a Sa Punta	Cortès	136			
Matamalas, Bartomeu	Cortès	92			
Meteorologia del 2005	Umbert	310			
Molí d'en Bou	Cortès	69			
P					
Pertanyent o relatiu al cel	Pont	39			
Poesies	Mascaró	113			
Poesies	Vidal	151			
Poesies	Villangómez	261			
Pont i Cantallops, Miquel	Cortès	240			
Pont i Cantallops, Miquel	Carbonell	241			
Pregó de les festes, El	S'Arrual	204			
Prensa forana	APFM	152			
Prensa forana, El setge a la	APFM	153			
Puff, el drac màgic	Cortès	62			
Punta, Polèmica a sa	Cortès	28			
Punta, qüestions obertes, Sa	Pont	38			
Q					
Qüestió de barram	Cortès	19			
Qui molts anys viurà...	Umbert	183			
Quixot, El	Pont/Brunet	123			
R					
Residència, Què és una	Galmés	73			
S					
Sala Rigal	Cortès	175			
Sant Joan Pelut	Umbert	121			
Sant Joan Pelut	Domenge	122			
Son Peretó, La basílica de	Cortès	181			
Son Servera, Variant de	EU/EV	267			
T					
Tous Riera, Francesc	Pont	84			
Tramudança	Pont	10			
Tramudança	Domenge	199			
Transport escolar	Grup de pares	133			
Tren, El	Umbert	293			
Tsunami, Sopar solidari	AMPA	24			
Turisme	OMIT	149			

Josep Cortès

Conte de Nadal

Les meravelles del món

Una mestra va demanar a un grup d'estudiants de primària que fes una llista amb les que consideraven les set meravelles del món modern. Després de pensar-s'ho una estona les que varen esser més votades foren aquestes:

- 1.- Les piràmides d'Egipte
- 2.- El Taj Mahal
- 3.- El Gran Canyó del Colorado
- 4.- El canal de Panamà
- 5.- l'Empire State
- 6.- La basílica de Sant Pere
- 7.- La Gran Murada xinesa

Mentre comptava els vots la mestre va destriar una nina que encara no havia acabat la tasca i li va demanar a veure si tenia problemes. La nina va respondre que sí, que no s'acabava de decidir. La mestre li va dir que no es preocupàs, que llegís el que havia escrit fins ara i per ventura entre tots la podrien ajudar. La nina va fer algunes rectificacions i va dir: "Jo crec que les set meravelles del món són:

- 1.- Poder veure'hi
- 2.- Poder i saber escoltar
- 3.- Poder tocar
- 4.- Poder tastar
- 5.- Poder sentir
- 6.- Poder riure
- 7.- Poder i voler estimar

Tothom va romandre en silenci. I és que les coses simples i ordinàries de les quals no en solem fer gaire cas són, senzillament, meravelloses, i només ens en temem quan no les tenim.

Probablement les millors coses de la vida no es poden fer amb les mans ni comprar amb dobbers.

Rebut per correu-e

Notes Històriques

Ramon Rosselló

"Mañana, domingo, a las seis se dirá una misa de campaña en el portal de la iglesia.- El Ecónomo".

"Este Ecónomo pudo librarse de la furia de los rojos huyendo a tiempo, después de haber sumido todas las sagradas Formas. Los rojos sentían rabia por no haber podido apoderarse de él, y repetidamente preguntaban a los pocos vecinos que hallaron en el pueblo: ¿Dónde está el cura? ¿Dónde podemos hallarlo? Huelga decir que la casa del Ecónomo fue la que saquearon con mayor saña.

Otro rasgo del espíritu que animaba a los invasores: en la escuela dejaron esta inscripción: ¡Viva el Comunismo! Otras expresivas inscripciones dejaron también en otros sitios, como estas, por ejemplo, en la casa que fue casino del Frente popular ("Ca's Confit"): "¡Muera el Facio!" "¡Viva la Faí!" (Respetamos la ortografía de esos gramáticos rojos). En esta casa, donde al entrar se nota el hoyo producido por una granada, dejaron también, los invasores, curiosos documentos. Un detalle: cerca de la misma casa, un auto deteriorado por otra granada.

El fotograbado que juntamos a estas líneas es sólo una débil muestra de las execrables profanaciones de los invasores. Otro día, tal vez mañana, publicaremos otros más impresionantes aún, para completar el cuadro de Semana Trágica que ofrece hoy la iglesia de Son Carrió, cuyo grácil campanario, descollando sobre el verdor amarillento de los higuerales, tuvo que aguantar durante días la bandera roja, desplazada ahora por la bicolor".

Día 9 de setembre del sobredit any 1936, el "Correo de Mallorca" publicava aquesta altra crònica, datada a

Sant Llorenç dia 5:

"Recorriendo lo que fue el frente. Iglesias profanadas: SON CARRIÓ

Desde la villa de San Lorenzo en cuya casa parroquial hemos convivido con oficiales y soldados, enfermos y transeúntes, y en la que, por su proximidad del frente, hemos percibido con toda intensidad el fragor de la guerra con sus angustias y zozobras, sus penalidades y sinsabores y también sus alegrías de victoria, partimos en la mañana de hoy celebrada la santa Misa, y en la grata compañía de varios oficiales a la vecina villa de Son Carrió.

Cruzamos raudos la carretera que con ella nos une, aquella carretera que no podía cruzarse anteayer sin exponerse a quedar acribillado por las balas. Lo que antes era camino de guerra es hoy camino de paz, y nadie sospechar podría lo de antes si los proyectiles no hubieran marcado en él su tremenda huella.

Llegados a Son Carrió. Las calles están ya animadas de paisanos y soldados. Estos habían llegado para desalojar de sus escondrijos a los enemigos que rezagados hubieran podido quedarse. Aquellos, con la angustia en el pecho, para saber de sus hogares, sus cosechas, sus rebaños... Paramos en la plaza de la Iglesia. Entramos en ella. Ya sabíamos el respeto que las hordas marxistas guardan a las cosas santas pero nunca hubiéramos creído llegase a tal extremo su salvajismo. Todo desolación y destrozo. Ornamentos hechos trizas por el suelo, ensuciados y pisoteados; hojas de libros sagrados arrancadas y esparcidas; altares rotos y profanados. La imagen del Sagrado Corazón con los ojos sacados a puñaladas, rotos los brazos y arañadas las vestiduras. La Inmaculada, preciosa escultura, decapitada. San Antonio también decapitado y mal parado. El Santo Cristo con los brazos pendidos de la cruz y el cuerpo por el suelo mutilado. San José con la cabeza y otros miembros rotos a hachazos. Los adornos y estatuas del retablo mayor, preciosa joya renacimiento procedente de la antigua iglesia parroquial de Manacor, rotas y sacadas las estatuas de sus hornacinas a tirones de

soga. San Miguel, el titular, partido por la mitad y la magnífica imagen de San Jaime, que era bellísima coronación del retablo, echada abajo, rompiendo en su caída la mitad del altar mayor. Ni a la Virgen del Carmen, respetada en Porto Cristo, han perdonado aquí. En ella han desfogado su rabia de tal modo, que la han dejado sin aspecto. En los cuadros del Viacrucis, en los confesionarios, hasta en los bancos han dejado los bárbaros de estos tiempos su huella destructora. Sólo ha quedado indemne el harmonium. Gracias a Dios que el edificio, bello ejemplar del estilo románico, ha quedado intacto, con solo una bóveda agujereada, siniestro recuerdo del bombardeo de los aviones, que claramente han demostrado en horas de pesadilla que eran los edificios religiosos sus blancos más preferidos y buscados.

A la salida hemos recorrido la villa. Pillaje, saqueo y destrucción. Ropas pisoteadas, muebles desvencijados y sobre todo mucha porquería y suciedad. El edificio de las Hermanas Terciarias, desvalijado también como las demás casas, y la capilla tan mal parada como la iglesia parroquial. Las pizarras de las salas de clases conservan todavía los vivos a la C. N. T. y a la revolución y muertas a las monjas y al fascismo.

Con el corazón partido por tanta destrucción y tanta impiedad nos dirigimos a Porto Cristo. El ánimo acongojado por lo que había visto en la casa de Dios ya no se impresionaba por las huellas siempre terribles de la guerra".

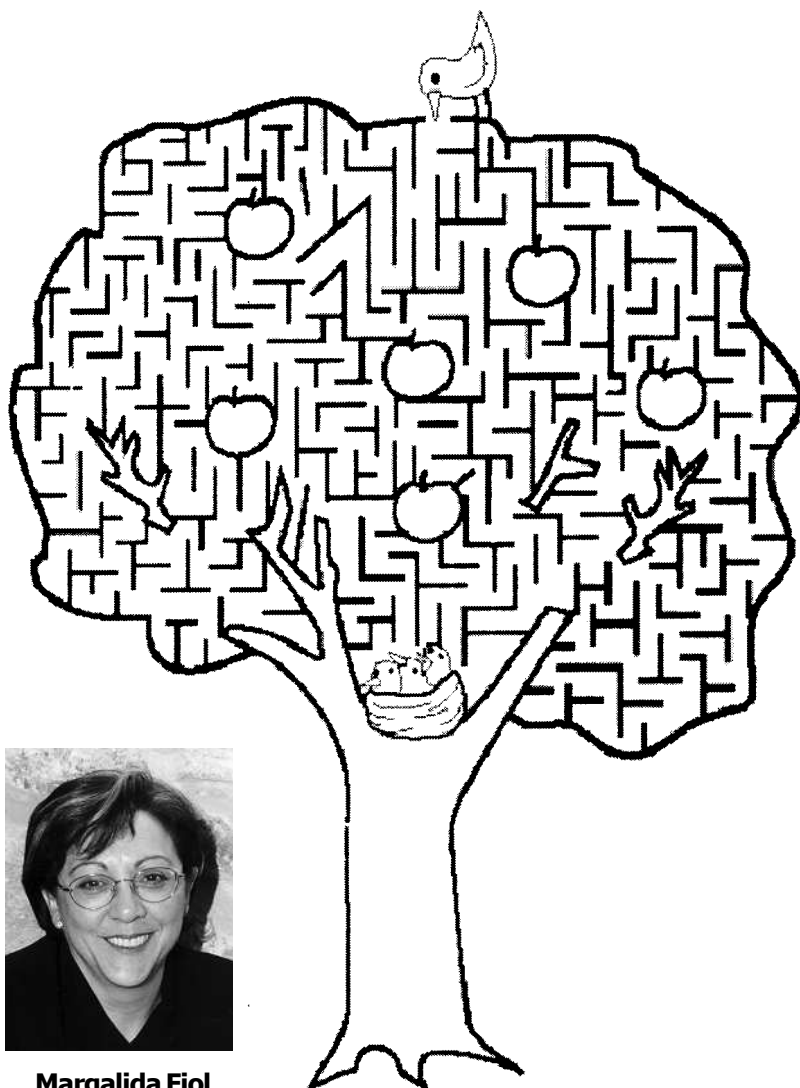
Continúa el cronista narrant la destrucció feta al Port de Manacor. I tot seguit la destrossa feta a Cala Morlanda. I acaba:

"Muchas otras cosas vimos. De ellas hablarán y han hablado ya otros cronistas.

Séame en cambio permitido recordar, como compensación al dolor producido por la profanación de las casas de Dios, la magnífica explosión de fervor y agradecimiento que culminó en la Salve y adoración de todo el pueblo de San Lorenzo a su muy amada Virgen Trobada en la tarde de este día memorable que fue el día 4 de Septiembre".

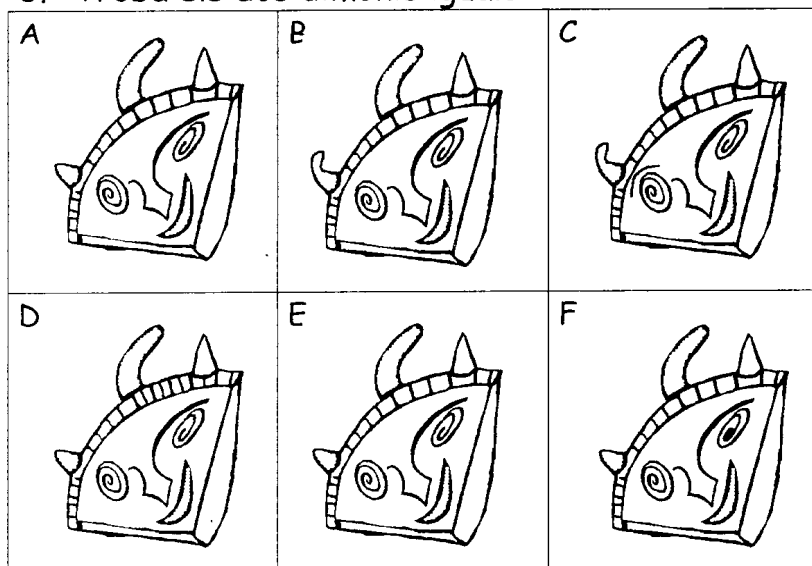

1.- Quin camí seguirà l'ocell per arribar al niu?

Margalida Fiol

3.- Troba els dos dimonis iguals:

4.- Endevinalla:

P r a n e l s i n o t e d t s ,
c r e p e r ò n o t e p e u s
a e r e s i e n d e v n e s
e q e a r a n o h i v e u s .

5.- Troba el nom de 7 fenòmens meteorològics:

T	E	M	P	E	S	T	A	N	P
T	D	W	T	K	M	B	D	U	H
P	L	U	J	A	K	S	G	V	K
V	E	N	T	J	I	O	Z	O	F
N	S	P	M	A	L	L	A	L	E
U	B	F	Y	O	A	M	G	S	B

2.- Troba el valor de cada símbol:

				→	___	___	
				→	___	___	
				→	9	___	
				→	___	___	
↓	↓	↓	↓				
___	4	12	7				

Solucions al número anterior

1.- Les dues imatges iguals són la A i la E

2.- Endevinalla: El mocador

3.- Les diferències:

4.- Sopa de lletres:

S	L	A	G	E	R	R	Y	L	C
M	A	I	T	I	N	E	S	N	R
E	S	L	W	P	E	I	E	E	
L	I	N	D	I	O	T	O	I	
T	O	R	R	O	X	C	S	J	S
E	M	D	C	I	S	E	V	S	
B	I	B	C	M	R	W	F	C	T

En Jaume i la mongetera màgica

Transcripció: **Margalida Fiol**

En Jaume i la seva mare eren molt pobres i vivien en una petita granja. Tenien una vaca que els donava llet cada matí, però un dia la vaca ja no va fer més llet i la mare d'en Jaume va decidir de vendre-la.

-Jo mateix la duré al mercat -va dir en Jaume.

-Com vulguis, però no et deixis prendre el pèl -respongué la mare.

En Jaume se'n va anar cap al mercat amb la vaca lligada amb una corda. Tot just havia caminat cent passos, va trobar un vellet.

Si vols, pots ser ric. Et compro la vaca. Mira!, a canvi et dono aquesta mongeta -li va dir.

-Us burleu de mi. Com a mínim, en demano deu monedes d'or, per la vaca, i vós us penseu que la tindreu per una mongeta! -va respondre en Jaume.

-És una mongeta màgica. Si la sembres, en una sola nit la planta arribarà fins al cel -va dir el vellet.

I en Jaume va vendre la vaca per una mongeta i va tornar a casa satisfet.

Quan va haver explicat el negoci que havia fet, la seva mare el va tractar de tot i va acabar plorant. Tot amoïnada, en Jaume va llençar la mongeta per la finestra i també es va posar a plorar.

L'endemà al matí una tija enorme de mongetera s'enfilava per la paret i pujava tan amunt que es perdia entremig dels núvols. En Jaume

va començar a grimpar. Va enfilarse fins al cel. Llavors va seguir un camí i va arribar a un castell. Dins del castell va trobar una dona de gran estatura.

-Bon dia, senyora, que em podríeu donar alguna cosa per menjar? -li va dir.

-Desgraciat! Què hi véns a fer aquí? El meu marit és un ogre i se't menjarà! Corre, amaga't darrere el bufet!

En Jaume es va amagar i va veure un ogre que duia un xai i un sac. Va tirar el sac en un racó i de dins en van sortir unes quantes monedes d'or. La dona va rostir el xai, l'ogre se'l va menjar i se'n va anar a dormir. En Jaume va sortir, va agafar el sac ple de monedes d'or i va fugir.

Quan va arribar a casa, va dir: -Què et sembla, mareta? Com pots veure, era una mongeta màgica de debò! Té, per a tu!

I li va donar el sac ple de monedes d'or.

Telèfons

Aigües Sant Llorenç	838559
Ajuntament	838393
Auditori	587371
Biblioteca	569654
Bombers	085
Camp de futbol	838703
Delegació Son Carrió	569619
Depuradora	810359
Emergències	112
S'Escaleta	838544
Escola	569483
Fems	844372
Funerària Sant Joan	526139
Guàrdia	062
Hospital de Manacor	847000
Polícia local	609 637960
Tercera edat	569512
Delegació Turisme	585409
Unitat sanitària	569597

NUEVOS PRODUCTOS PERSONALIZADOS

 20€ 30€ 40€ CUADROS DE MADERA Medidas 20x25, 30x25 y 45x35	 19€ FUNDA DE COJÍN Medida 40x40	 8€ ALFOMBRILLA DE RATON Medida 23x19
 59€ BOLSO TELA MEDIANO Medida 30x20	 59€ BOLSO VOLGA Medida 27x24	 39€ BOLSO TELA PEQUEÑO Medida 17x19
 9.90€ TAZA CERÁMICA	 59€ BOLSO DAMA PIEL Medida 30x18	 25€ RELOJ DE MADERA Medida 23x23

IGNASI
FOTOGRAFIA

El pacte social: Kant i Hegel

Crom el Nòrdic

KANT

Vida i obra

Kant neix el 1724 a Königsberg, ciutat en la què romandrà gairebé tota la seva vida. Fou educat en un ambient pietista, cosa que el marcà per tota la seva vida. No l'atragueren molt les amistats ni els plaers de la vida. A dures penes hi hagué fets remarcables en la vida de Kant: fou un professor de Metafísica que sapigué atreure poderosament la seva audiència, i un escriptor que deixà un rastre profund. Com podem suposar, però, en vida fou una persona estranya, hipocondríaca, maniàtica, tot i la genialitat dels seus escrits.

De les seves obres, sobresurten les tres crítiques. Les que més interessin al pacte social són possiblement *La crítica de la raó pràctica*, *La crítica del judici*, i el breu escrit *La pau perpètua*. Kant, però, quan analitza l'ètica i la política, per entendre'ns, ho fa d'una forma gnoscològica, és a dir, provant d'endevinar la forma mateixa del conèixer, o sigui, els límits del conèixer, com distingir el que és cert del que és fals. Serà el coneixement qui es miri a sí mateix provant de descobrir, no com és la realitat, sinó com es coneix aquesta. Ara en veurem alguns exemples. [No analitzarem la Crítica de la raó pura perquè no tracta com a temes centrals els aspectes ètics ni polítics].

La crítica de la raó pràctica

La ciència s'explica, segons Kant, al mode aristotèlic: no està aquesta subordinada a una utilitat, sinó que respon a l'"astorament" (a l'*asombro* en la traducció castellana), a l'admiració que sent l'home envers el misteri de la realitat. Si hi ha una filosofia cap a la ciència, hi haurà una filosofia envers l'acció humana. Com que Kant accepta l'existència de la llibertat (no com Spinoza), acaba per dir que la motivació racional per actuar d'aquesta o aquella manera no existeix. Senzillament, si existís una racionalitat única en l'actuació, hi hauria una sola forma de comportar-se, és a dir, una obligatorietat, una sola forma

d'actuar i, conseqüentment, no existiria la llibertat, o almenys teòricament no tindria sentit. Senzillament existeix una llei moral, un principi rector, que Kant anomena l'*imperatiu categòric* i que no té justificació positiva. L'imperatiu categòric, a l'estil estoic, ni té ni necessita justificar-se per cap acció: ni el plaer, ni cap mena d'utilitat, ni cap mena de recompensa, ni tant sols la necessitat de sobreviure són la justificació de l'imperatiu categòric: senzillament l'home actua com ha d'actuar seguint un deure i punt. L'imperatiu categòric és, senzillament, un axioma. Per donar un exemple, si jo serveixo un plat de menjar a un client del meu bar, ho faig pel deure, i si m'ho agraeix o em dona una propina generosa, millor, però tant dona si ho fa o no: així pensa Kant. Això és el que Kant anomena l'autonomia de la voluntat, és a dir, la consideració que a cadascú el plaer o la motivació de la recompensa "ens és indiferent", la raó moral està centrada en si mateixa, o sigui, en fer el deure. Un dels lemes de Kant fou: "actua de tal forma que allò que tu facis sigui imitable per la resta de la gent". Si Kant separa la realitat més pura (noümen) del pur fenomen sensible (fenomen), segons Kant l'ètica és purament noümenica i un postulat ètic no és demostrable per la raó sinó

una condició "exigida per la raó pràctica".

Així doncs, Kant no arriba a proposar com a base del seu pensament l'absència de la llibertat, com ho faria Spinoza, sinó que pressuposa la llibertat com allò que demostra la moralitat. No obstant, com que la virtut "no es trobaria satisfeta en la sensibilitat", Kant assegura que l'ànima humana existeix, i també que és immortal. I, naturalment, com que el "postulat del deure" no tindria sentit sense un ésser suprem que ens l'imposés, déu existeix. Encara que Kant ataquí les demostracions de l'existència de déu (per considerar-les irracionals), és innegable que necessita i utilitza la fe en déu en el seu sistema. Fins Kant afirma que, allò que el culte diu amb imatges sensibles, no es troba gens en contradicció, al capdavant, amb res del que afirma la metafísica kantiana.

La crítica del judici

La filosofia kantiana és, en molts aspectes, una pretensió de demostrar com la recompensa externa no ha d'estar considerada en absolut necessària per a la virtut: una vegada l'home coneix quin deure ha de fer, ha de complir-lo sense fer preguntes ni esperar recompenses. En realitat, però, com és natural, la moral kantiana sí que acaba promettent algunes coses, no necessàriament totes a l'altra vida. Per tal d'ésser un alicient, i per tal que l'home kantianisme tingui esperances, es fa la crítica del judici.

Ja s'ha dit que Kant recorre a una realitat ideal (noümen) i a una altra de sensible (fenomen). Hi ha dos aspectes en què hom pot reconèixer la existència del noümen: en l'existència de l'objecte bell (estètica) i en l'organisme humà i en la realitat física (teleologisme).

Quant a l'estètica, segons Kant, que un objecte bell ens causi plaer significa que ens causa una vivència de l'harmonia interna dins nostre. La bellesa no rau en l'objecte mateix com a part coexistent d'ell, sinó que la bellesa és una part de la forma de l'objecte ("no pertany al fenomen sinó al noümen"). Per a Kant, el fet que existeixi la bellesa

mostra com l'univers és un tot determinat cap a una finalitat. Així, el teleologisme ("teleos": finalitat) és una part bàsica de la filosofia de Kant: doncs per a ell el món no és un conjunt mecànic d'àtoms que continuament xoquen, sinó un "univers estètic" on tot té una raó d'ésser. [Hegel aprofundirà en aquesta idea en la seva filosofia del "saber absolut"].

La pau perpètua

Es diu que un dia Kant, passejant, veié una pintura satírica penjada en una posada, com a publicitat, que duia com a títol "la pau perpètua". Commogut per la frase, Kant comença un tractat titulat així, en el que vol combatre el sentiment de la no-violència i crear alguns ideals d'una futura societat que recorda en alguns aspectes l'ideal de Rousseau. En aquells temps, la revolució francesa començava a sorgir, ideològicament i utòpicament almenys, i es començaven a preparar els ideals d'una nova societat "regida per la classe popular". Com és natural, la monarquia i el clergat hi reaccionaren violentament en contra. El pensament de Kant es veu obligat a "inten-

tar definir una forma de viure per a la classe popular que no interfereixi amb la forma de vida pietista" (podríem definir-ho així).

Per tal de donar-nos una idea dels temes de *La pau perpètua*, agafaré dos o tres dels fragments més significatius (no copiats textualment).

"Els exèrcits permanents han de desaparèixer permanentment, perquè fan l'estat de guerra continu. A més, la despesa contínua d'aquests exèrcits fan més difícil la pau, perquè motiven a la guerra. Hom podria dir que la guerra fa, tràgicament, que la despesa en indústria d'armament no resulti inútil".

"Un estat ha de respectar les seves fronteres amb els altres i no fer un sobregast per tal d'ampliar el territori. Si un estat, per un motiu o altre, per tal de mantenir l'opulència, necessita més del que pot tenir, estarà en estat de contínua guerra amb els altres".

"La guerra no és un estat contranatural, al contrari, en les petites tribus i en l'home en estat salvatge, la guerra és natural, donada precisament l'absència d'ordre, de moderació i de tribunal legal. En els estats, ni un és superior

legalment a l'altre ni l'altre inferior: de no ser així, un estat tindria el dret a fer-li la guerra perpètua i l'altre, donat que és l'inferior legal (com seria un ciutadà inferior a un jutge), no s'hi podria oposar".

Conclusió

La filosofia de Kant és tractada com la culminació de l'empirisme, el racionalisme i la il·lustració. El saber definitiu de la seva època. Realment, Kant, amb la seva filosofia (que és en molts aspectes una gnoseologia, és a dir, una ciència que intenta descobrir un coneixement veritable) obri molts nous camins al coneixement. El pensament de Kant trobarà ressò en la revolució francesa (almenys en la seva part ideològica-utòpica; la conseqüència real de la revolució francesa en prescindeix dels seus aspectes més utòpics d'esquerra), però penso que el més gran seguidor de Kant fou Hegel. És més, crec que per entendre el futur del kantisme cal entendre la influència de Hegel, ja que el segon absorbeix bona part de la importància del primer en la filosofia. En el capítol següent en veurem una mostra.

Tal dia com avui

Josep Cortès

ARA FA 95 ANYS

* Que es concedí la plaça al primer apotecari del poble: Gabriel Verdera, que n'era l'únic aspirant. Cobrarà 379'60 ptes. cada any.

* Que va dimitir el secretari de l'Ajuntament. El va substituir Joan Viquer Barceló.

ARA FA 85 ANYS

* Que va prendre possessió del càrrec de rector de Sant Llorenç en Pere Santandreu Gayà, *es rector Teco*.

ARA FA 70 ANYS

* Que l'Ajuntament republicà va comprar els solars per construir-hi l'escola. Es torbaren 26 anys a fer-la.

ARA FA 25 ANYS

* Que començaren les obres del magatzem municipal.

ARA FA 5 ANYS

* Que inauguraren la reforma de la plaça de l'Ajuntament, dissenyada per Jaume Salas.

* Que es va obrir al públic el nou

local de l'Associació de Jubilats, a la plaça Nova.

* Que Damià Muñoz va començar a exercir com a director de la banda de música.

		ASSEGURANCES
C/. Gran Via, 42 Tel. 971 83 62 51 Fax: 971 83 67 11 07570 ARTÀ	C/. Elnor Servera, 121 B Tel. y Fax: 971 86 45 02 07590 CALA RATIADA	Tel. y Fax: 971 86 91 99 07530 SANT LLORENÇ

L'E.L.A. en el microscopi de la paraula Les sinapsis i els neurotransmissors

De forma molt especial vull dedicar aquest capítol al que fins al 30 de juny de 2004 va esser el nostre president, el bon inquer don Sebastià García a, qui per qüestions de salut va haver de deixar el timó d'Adela-Balears, raó per la qual em prenc la llicència d'enviar-li en nom de tots els socis una afectuosa abraçada, amb què de forma molt humil vol agrair-li la seva dedicació enfront de l'associació.

També vull fer-li arribar amb el cor en la mà el desig més intens per a què l'esclerosi múltiple primària progressiva que se li ha diagnosticat li resulti el més benèvol possible, i que per molts anys pugui viure feliç en companyia de la seva esposa, la Sra. Maria del Carme, i que gaudeixi de la passió que sent per als números i l'economia, doncs no en va és un excel·lent professor mercantil.

Gràcies per tot, don Sebastià García i molts d'ànims!

Seguint el fil que iniciàrem en el capítol anterior, on vam conèixer la sinapsi, avui ens endinsarem en les moltes castes de sinapsi que es produeixen en l'interior del nostre cos i que, com ja sabem, permeten la transmissió dels impulsos nerviosos entre els neurones motores, o motoneurones.

Per començar direm que els contactes sinàptics entre axons parel·lels i entre aquests i les dendrites són anomenats sinapsis paral·leles o "en passant" (a.1).

Moltes dendrites (que són les ramificacions més curtes del nucli neuronal) fan sinapsi mitjançant unes petites prominències dites espines, donant lloc a les sinapsis espineses (a.2).

Trobar que en les dendrites apicals de les grans neurones piramidals, l'engruiximent terminal de l'axó envolta tota l'espina, la qual a la vegada pot presentar un aplec de caps que donen lloc a varis punts de contacte sinàptic (b).

Diferents axons i dendrites poden associar-se per formar complexos sinàptics de tipus glomerular (c), amb els distints elements entremesclats que probablement són influïts per la modulació de la transmissió de l'excitació entre neurones.

S'ha descobert que cada regió del cervell té formes típiques de sinapsi. Així, els tipus I i II de Gray, que vam veure en el capítol anterior, solen aparèixer en l'escorça cerebral, mentre que en els conjunts sinàptics glomerulars poden veure's

tant en l'escorça cerebel·losa com en el tàlem, i també a la medulla espinal.

Quan parlem de sinapsis químiques i elèctriques cal fer una diferenciació entre ambdues, ja que mentres en la primera l'excitació és transmesa per substàncies químiques, com bé indica el seu nom, la segona s'ha demostrat que només es dona en invertebrats i en els peixos.

Pel que respecta als neurotransmissors podríem dir que són els fills de la sinapsi, doncs amb el propi mot es denomina la substància alliberada per la cèl·lula presinàptica, a conseqüència d'una excitació neuronal que, a través de la sinapsi, estimula o inhibeix les neurones postsinàptiques.

Inicialment, el més estudiat dels neurotransmissors i un dels més difosos per tot el sistema nerviós és l'acetilcolina (ach). Prestigiosos neuròlegs han determinat que l'àcid gama-amino-butíric (gaba), és el neurotransmissor de les sinapsis inhibidores.

Per altra banda, les catecolamines anomenades noradrenalina (na) i dopamina (da) són importants neurotransmissors, així com també ho és la serotonina o l'hidroxitrip.

Existeixen uns components proteïncics que es coneixen com neuropep-

tids, molts dels quals no tenen tan sols una funció com hormones, sinó que també són per ells mateixos neurotransmissors o neuromoduladors, que actuen tant en base a sinapsis excitadores o inhibidores. Les accions neuronals i hormonals d'aquestes substàncies es complementen entre elles mateixes.

Es creu que els neurotransmissors es formen en el cos central cel·lular de la motoneurona -pericarió- i s'emmagatzemen en les vesícules sinàptiques malgrat que moltes ocasions sembla esser que el pericarió produeix tan sols els enzims necessaris per a què la síntesi sigui catalitzada en els botons terminals.

Alguns neuròlegs han demostrat una correlació entre la forma i l'aspecte de les vesícules i el neurotransmissor que contenen (e), així com l'associació que mantenen la noradrenalina i la dopamina amb les vesícules granulars (d), les quals solen trobar-se en la proximitat de la membrana presinàptica.

La densitat presinàptica pot visualitzar-se mitjançant una tinció especial, que és una solució mescla de blau de metilè i eosina, que serveix per apreciar la seva estructura trabeculada que li dona l'aspecte d'una reixeta (f3), formada per espais hexagonals.

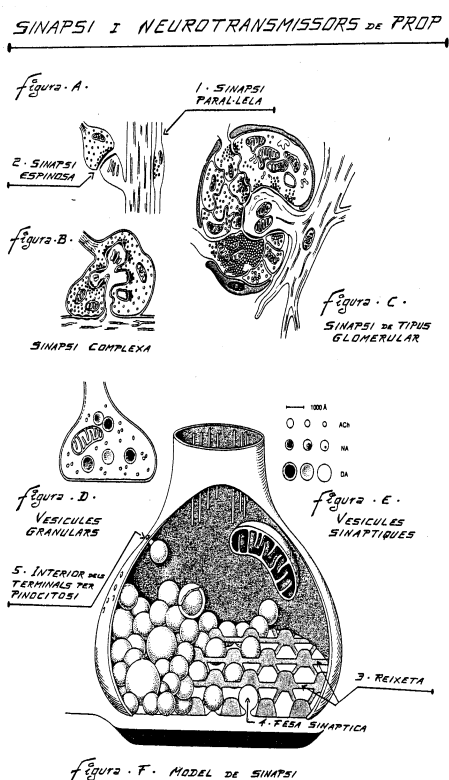
Es creu que les vesícules passen a través d'aquests espais fins a la membrana sinàptica, i durant l'estimulació els seus continguts es buiden en la fesa sinàptica (f4), aleshores el neurotransmissor s'allibera en quantitats definides que reben el nom de quanta, de forma que les vesícules podrien ser el correlat morfològic dels quanta.

Un cop en la fesa sinàptica el neurotransmissor causa la despolarització de la membrana postsinàptica, donant lloc a la transmissió de l'excitació. Tot seguit el neurotransmissor és inactivat per enzims, al temps que parcialment és reabsorbit a l'interior dels terminals per pinocitosi (f5).

L'ULTIMA PARAULA LA TÉ NA CATY

"Als meus pares i al meu germà:
Permeteu-me una perogrullada: a ells els ho dec tot, i els ho seguiria devent si no fos perquè l'amor esborra els deutes, dia a dia, minut a minut.
Ells i el doctor Mora són els primers factors de la meua vida diària".

Miquel Jordan i Ronsano

Jaumet: Bon vespre i bones festes, atlots. Després de donar ses bones festes a tothom podem demanar que els Reis duguin regals vàlids an es nostros polítics, anirà bé així.

Xesc: Jo abans voldria fer un petit comentari: en es darrer insult des senyor(?) Rajoy an es President des Govern, moltes vegades he vist nins veure's impossibilitats de vèncer un altre nin i llavors s'única sortida possible és s'insult: "Bobo, no ets més que un bobo". També he vist com dins s'esport, quan un no pot guanyar, s'impotència el fa tornar violent. Se mereix Espanya una oposició tan violenta i tan infantil?

Julià: Jo he demanat an els Reis que duguin un poc de seny an es polítics, perquè respectin un poc millor es medi ambient.

Xesc: Jo trob que es regal hauria d'ésser de més educació per tothom, perquè alguns personatges no mos facin empegueir cada vegada que obrin sa boca.

Ramon: Sa meva petició és pensar més amb sa necessitat de ser més justs i menys populars i pensin amb es poble i no amb es partit.

Mariano: Jo deman que els Reis aconsellin an es polítics visitar es prostíbuls a hores de descans, no de feina i que paguin de sa seva butxaca i no de sa nostra.

Jaumet: A jo en canvi m'agradaria que els Reis fessin saber an es polítics sa seva obligació de defensar i protegir sa seva terra d'especuladors i altres depredadors, per molt amics que siguin.

Julià: Jo donaria sa missió an els Reis d'ensenyar i convèncer sa gent que votin per convicció, no per por ni per ignorància o perquè mos dirigeixen.

Tomeu: Jo an els Reis les demanaria que fessin gestions per fer una llei

que obligàs ets àrbitres a parlar amb sos periodistes i així, probablement desapareixerien fantasmes com s'àrbitre i es línier jutges des partit entre el Cardassar i el Balears.

Ramon: Sí, perquè vos imaginau que un periodista pogués demanar an es línier si és ver que encara cobra del Balears i a s'àrbitre es perquè d'aquesta persecució contra el Cardassar fins a suspendre es partit, quan lo únic perillós que hi va haver va ésser sa seva actuació, no només ajudant al Balears, sinó matxacant el Cardassar?

Jaumet: En aquestes festes se fan un gaster de bombetes, molta de llum, per què serà? Serà per tapar tantes ombres com hi ha?

Julià: En es nostro poble pareix ésser que se vol tornar protegir es tot poderós cotxo i volen omplir ses dues carreteres d'aparcaments. Està bé això d'afegir aparcaments, però alerta, que també hi ha molta de gent i sense es perill des cotxos.

Jaume: En aquestes festes se desitja molta salut i molta felicitat per tothom, n'hi ha cap capaç d'explicar sa felicitat?

Xesc: Abans de parlar-ne ara estava pensant en una infelicitat nacional i ara la volia comentar: fins a finals del vuitanta-nou, es nostros polítics tenien sa capacitat de poder-se dir de tot, sempre sense arribar a s'insult personal, però a s'hora de discutir assumptos d'interès nacional eren capaços de reunir-se i arribar sempre a acords. A partir des noranta qui cony agafa es mando? Bé, és igual, no me'n record, però sí sé de s'impossibilitat d'altre consens. Se veu que uns varen ésser tocats per la

Mare de Déu per comandar uns anys, però després s'oposició els ha estat grossa, perquè com que Espanya és seva, estàs amb ells o estàs contra ells, no tenen terme mig. Ara que fins i tot el Papa ha deixat de ser infal·lible, pareix ésser que ells no.

Julià: Anant a sa felicitat, en Toni Gala diu: "La felicitat consisteix en què quasi res té sa importància que li donen".

Ramon: Sa felicitat té quatre contraris: s'odi, sa malaltia, sa por i ses fòbies.

Tomeu: Sa felicitat és més s'activitat que un logro.

Ramon: Només estic d'acord en part amb tu, Tomeu, perquè mira, quan un neix només necessita menjar, embrutar panyals i dormir, però en menys de tres anys, s'infant, un dia et diu: "papà, mamà, mira que sé fer"; això te demostra sa necessitat d'un reconeixement.

Mariano: Jo vos explicaré sa felicitat: sa felicitat és lo des Papuchi d'en Julio Iglesias: ginecòleg, tocant sempre femelles joves, dobbers a balquena i salut, i se gasta es luxe de morir-se a quasi es noranta-un anys amb un atlot petit i deixant sa viuda embarassada i se mor d'un infart.

Mariano: Com que vos heu quedat tots tan silenciosos com si jo no pogués tenir sa meva opinió, idò ara vos seguirà fins an es final. Què vos pareix aquesta: por és quan sa dona te diu que ja té dues faltes i terror és quan t'ho diu sa secretària. I segueix, ara diré sa meva contarella i mos n'anam: dos lepers a ses festes des poble lliguen dues externes, les se'n duen an és paier i quan estan a punt, elles dues se treven dues gometes i les diuen: "vos heu de posar això". "I per què és això?". "Homo, perquè no volem quedar embarassades".

Els se posen ses gometes i compleixen amb sa seva feina i a sa matinada se tornen trobar en es bar i un li diu a s'altre: "què te sap molt de greu que aquelles dues quedin embarassades?" I s'altre li diu: "a jo no gens". Idò jo me trec sa gometeta que ja no aguant més de pixera.

Resum comparatiu del mes de desembre de 2005 - 2004		
anys	2005	2004
Cel serè	7	6
Cel nuvolat	13	17
Cel cobert	11	8
Gelades	7	5
Calabruix	1	0
Boirades	1	0
Tempestes	1	1
Temp. màx.	17,8	17,9
Temp. mín.	-2	1
Mitja del mes	9,1	11,3
Màx. mitja	13,8	15,2
Mín. mitja	4,5	7,4
Pluja del mes	62,8	101,1
Pluja acumulada	465,8	547,1
Velocitat màx.	del vent	
S.Llorenç	61,2	66
Sa Fontpella	78	112

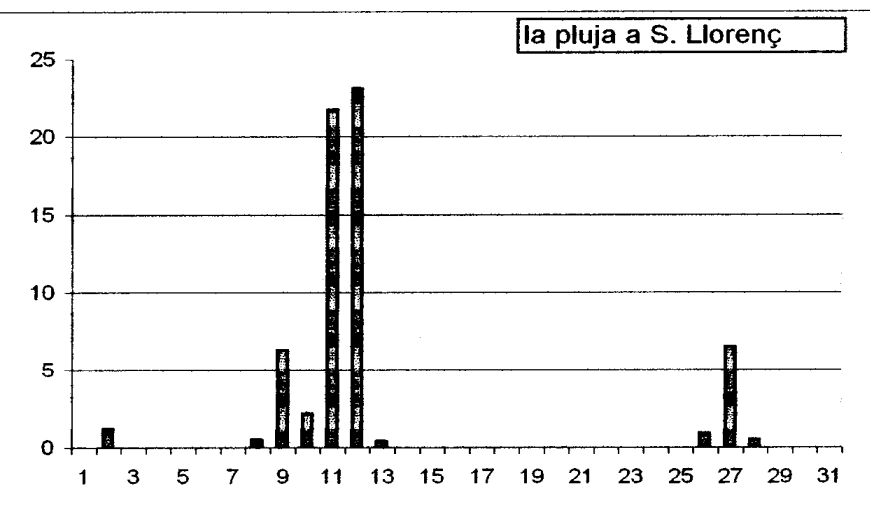
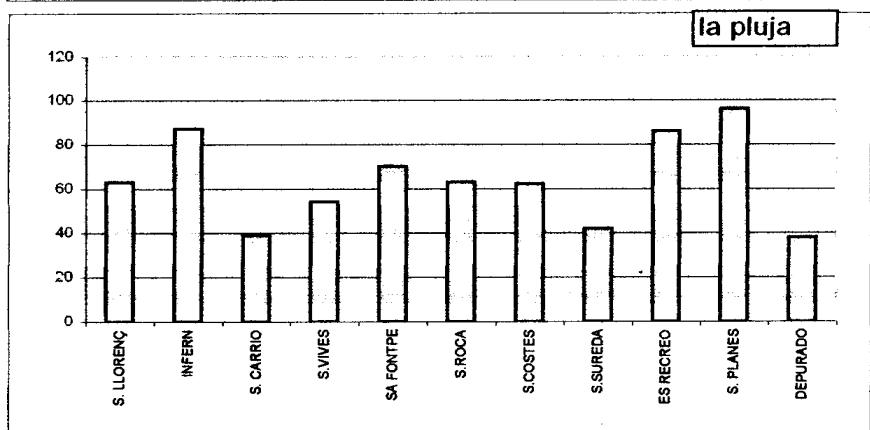
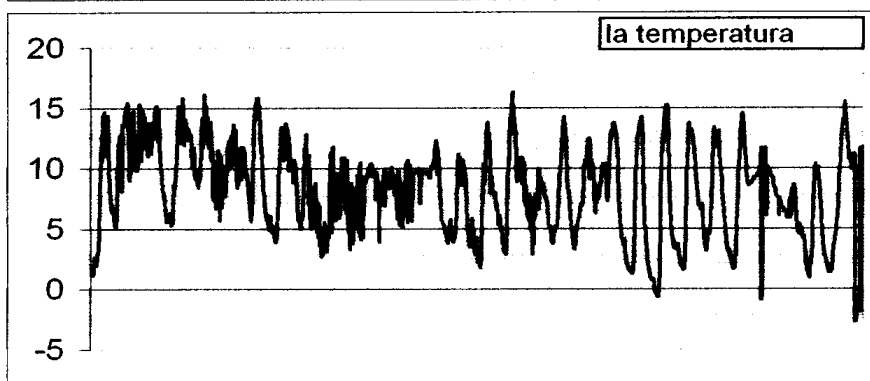
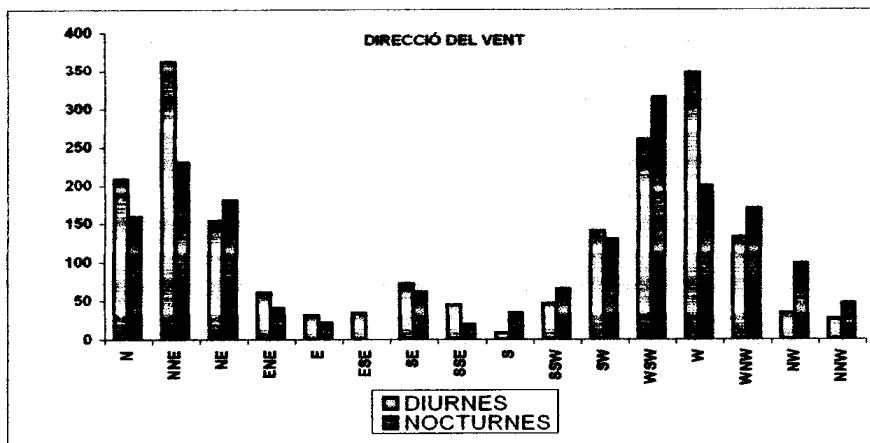
Comentari

A sa pregunta de si seguirien un any més amb sa mateixa paga, tots es col·laboradors que m'ajuden amb sa pluviometria des poble contestaren amb un bon sí! Per tant, allò de què no se fa res per no-res és mentida, perquè just en aquest espai trobam un grapat de persones disposades a fer feina amb paga de monja (gràcies), i aquesta feina durant aquesta sèrie d'anys mos permet sebre on estan es màxim i es mínim de sa pluviometria local. Gràcies, per tant, a tots es col·laboradors, que són aquests:

Depuradora: Josep Colom
 Ses Planes: Toni Treufoc
 Es Recreo: Tomeu Pistola
 Son Sureda: Tomeu de son Sureda
 Son Roca: Mateu de son Roca
 Son Costes: n'Antònia i en Salvador
 Son Vives: Pedro de son Vives
 Son Carrió: Biel Sureda (Es Bomber)
 Infern: d'ençà que l'amo en Joan mos va deixar ha agafat es maneig en Rafel Gabellí

Es gràfics i es mapa de pluges han estat elaborats a partir de ses dades recollides a s'estació pluviomètrica de Can Xesc i col·laboradors.

Xesc

Resum del 2005

Aquest és es resum de s'arregladiça de dades de s'estació pluviomètrica B480 de Sant Llorenç des Cardassar. Com es veu, sa quantitat caiguda durant s'any no és abundant, sinó més aviat tirant a magra. Una vegada més, veim que ses parts més altes reben més aigua, encara que enguany sa diferència no ha estat significativa.

De gelades n'he comptades 28 de segures, a més de ses que no ho són ni ho deixen de ser. Des de l'any 96 fins ara aquesta xifra no ha estat superada.

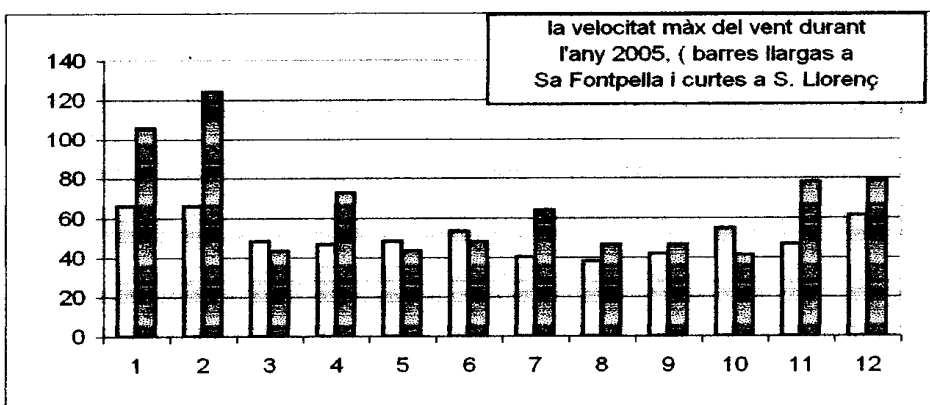
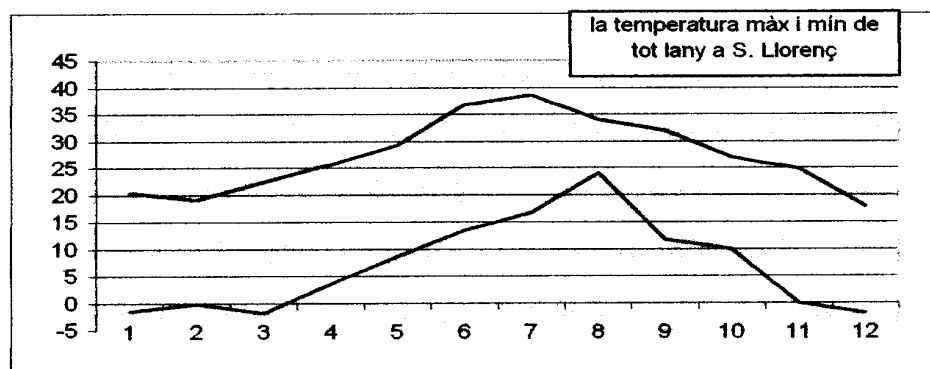
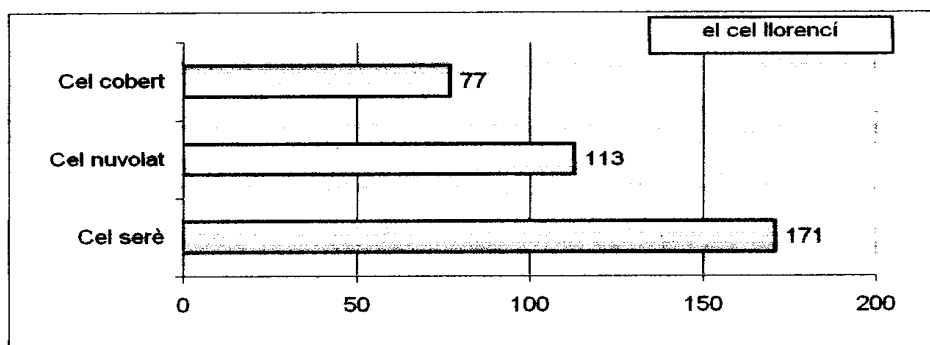
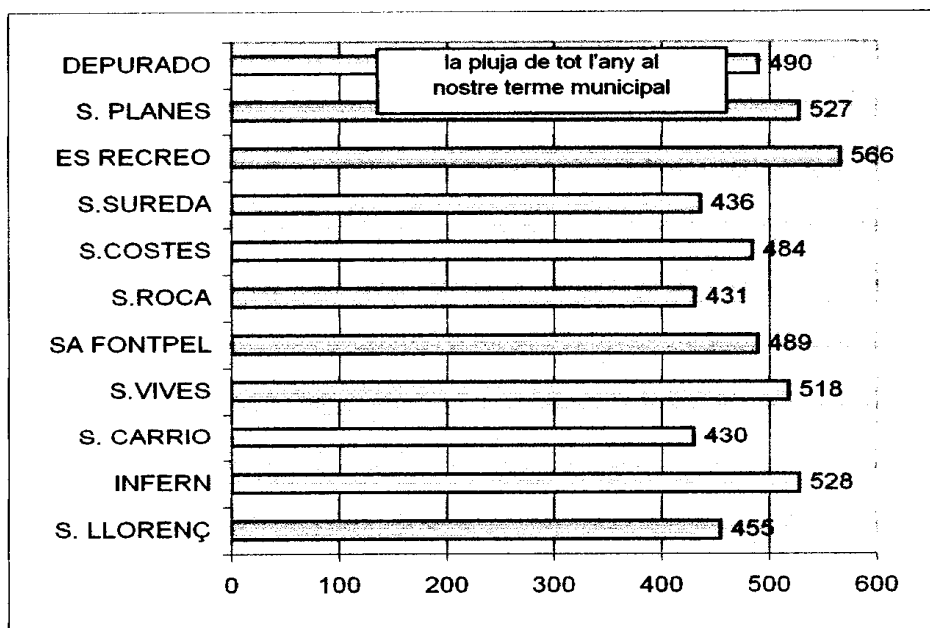
El cel llorençí, durant l'any 2005 s'ha comportat així: 77 dies de cel cobert, 113 de variable i 177 de ben serè.

Sa temperatura de s'aire, tan anomenada darrerament (qui és que no té un parell de termòmetres a caseva?) se pot veure en es gràfic de la dreta, que no representa sa muntanya de Callicant ni es puig de ses Fites. Sa retxa de damunt correspon a sa temperatura màxima anual i sa de baix a sa mínima. És a dir: una és a les tres des capvespre i s'altra a les sis des matí, de cap a cap d'any. Sa màxima assolida l'any 2005 va esser de 38'6°, en es mes de juliol, i sa mínima -2° (dos baix zero) en es mes de desembre. P'es gener també arribàrem a -1'5° i p'es març a -1'8°.

Es darrer gràfic és sa velocitat màxima des vent. Ses barres més llargues corresponen a sa Fontpella i ses més curtes a Sant Llorenç. Com es pot veure, en dues ocasions s'han superat a sa Fontpella es 100km/h.

En es capítol de tempestes n'he comptades 26, si no me n'ha passada cap de vetlada, que jo es vespres sol dormir.

Xesc

Som el que menjam

Tomàs Martínez i Miró

Avui he guaitat dins el rebost, millor dit dins la gelera, dins les portetes de la cuina que en fan funció i als presatges de la bugaderia que complementen l'espai destinat a guardar els queviures de ca nostra. És un gest que faig amb una periodicitat setmanal, per imperatiu de la distribució sistemàtica i equitativa de feines acordada a casa. En aquesta ocasió ho he fet amb més cura del que és habitual, davant festes, amb la família al complet i amb la previsió de visites i convidats, no ens poden trobar amb el rebost buit.

Vos cont això perquè és així com he trobat el tema de reflexió d'aquest article. L'altre vegada deia "siau qui sou" i ara vull recordar una altra vell aforisme que diu "som el que menjam". Afirmació que crec i que he repetit cada vegada que he tengut ocasió en les exposicions sobre agricultura ecològica que he compartit amb el meu company Gaspar Caballero de Segovia.

Caldrà, idò, reflexionar sobre el que tenim dins els nostres rebosts per saber qui som?

Posarem per exemple el rebost d'una casa d'un poble, com és ara Sant Llorenç, que pertany a una família, que encara té la sort de tenir aliments frescs de l'hortet familiar i qualche animalet del corral de ca sa padrina, i té edat suficient per haver conegut el que era un rebost buit de veres : és a dir, com la meva.

La pluralitat de les nostres ocupacions, de treball, d'oci i d'aquelles que estan a meitat camí entre l'obligació i la devoció, els desplaçaments a què ens obliguen,... el toc d'alarma continuat de l'agenda i el rellotge fan que una bona part dels nostres aliments pertanyin a allò que alguns diuen "fast food" i que jo preferesc anomenar "pinso".

Menjars precuinats, enllaunats, congelats,... a punt d'encaldir i menjar, que a la quantitat d'additius i de conservants que duen s'hi suma el fet de què, habitualment abans d'ésser consumits, passen per les malèvoles ones del micro-

ones que acaben de fer malbé el poc de nutritiu que tenien. Per si fos poc, a més a més, aquest tipus de menjar es carrega de ple l'art i el plaer de posar-se davant els fogons i "fer el dinar" com havien fet sempre les nostres mares i les nostres padrines.

Un altre percentatge de l'espai del nostre rebost, que fluctua segons l'època de l'any i el nostre estat d'ànim, està ocupat per aliments "light", aquells que estan destinats a alleugerir el nostre pes i la nostra consciència després d'haver consumit a la grossa aliments que, abans de menjar-los, sabíem que no ens convenien. És l'abundor, la manca de regit o l'ansietat que ens fan caure, de retruc, en el consum d'aquests aliments "a mitges"?

Si, malgrat les presses d'alguns dies, altres vegades tenim la possibilitat d'agafar el davantal, la paella i el receptari per jugar a cuinetes i posam mà a la zona més noble del nostre rebost per agafar els productes frescs o refrescats, quina garantia tenim de l'aparent qualitat del que posam dins l'olla? Els aliments que hem "fet" en casa els tenim, més o menys, controlats però, què han menjat els animals que hem comprat al mercat o a la gran superfície? dins quines aigües s'han criat els peixos i els mariscs que hem pagat a preus exagerats? quina és la procedència de la fruita que omplirà els nostres plats a les postres? Aquí sí que tenim un bon punt de reflexió davant el qual, mont sovint, tancam els ulls per no tenir una mala digestió i, moltes vegades, em deman si no convendria més tancar-hi barres. La dicotomia ecologia/contaminació i els conceptes, tan a l'ús, de localisme/globalització ens toquen una altra vegada de ben a prop, en pròpia carn. Aquestes paraules que, encara que molt repetides, no sembla mai que vagin per nosaltres estan també dins el nostre rebost, dins les nostres olles. Som el que menjam i segons el que mengem avui, així serem en el futur. Siguem, idò, el que menjam, no el que consumim.

Poesia

DIES DE LLUM I DE FESTA

Dies de llum i de festa,
de família i de regals.
Permete'm que amb alegria
te felicitï a Nadal.

Bons desitjos tenc per dar-te,
dels que no es poden comprar.
Una amistat oferir-te
per el nou any començar.

Enviaré per la brisa
que sé que t'arribarà,
el somriure d'una amiga
que els molts d'anys te vol donar.

I a la nit, a les estrelles,
missatges faré arribar.
Que te duguin tots els dies
il·lusions per somniar.

ÉS A UNA PRESÓ TANCADA

És a una presó tancada
on hi falta llibertat,
com una nit sense estrelles
que li falta immensitat.

A una casa oblidada
veu sola el món passar,
com a coloma captiva
que amb ales no pot volar.

Un sacrament de promesa,
obligacions que cuidar,
una lluita de molts deures
a la llar varen fermar.

Cada matí es despertava
amb il·lusió de trobar
un raig de llum aquell dia
que el cor pogués alegrar.

Sovint núvols el tapaven
i enfosquien en passar,
però ella esperava sempre
que la vengués a escalfar.

Després de temps ja no creia
veure claror més enllà,
fins que el sol a la finestra
digué que volia entrar.

Bàrbara Mesquida Salas